

A „VICTORIA” biztosító-társaság,

mely Kolozsvárott 1865. évben alakulván, 1870. zárszámlája szerint máris
3.200.059 ft. 54 kr. biztosítéki alappal bír
biztosításokat elfogad:

- I. Tűzkárok ellen.
- II. Szállítmányi áruk, utoni károsodás ellen.
- III. Jégkárak ellen, mindennemű terményekre. Végre:
- IV. az ember életére,

minden módozatokban a legkedvezőbb feltételek és olcsó díjak mellett.

Elebtbiztosítási példák:

I. Ha valaki családjának vagy kedvezményezettjének halála esetén fizetendő 1000 ft. tőkét biztosítani ohajt, fizet:

Egy 25 éves 19 ft. 70 kr.,	egy 40 éves 31 ft. 70 kr.,	egy 55 éves 59 ft. 30 kr.
» 30 » 22 » 70 » » 45 » 39 » 10 » » 60 » 75 » 60 »	» 35 » 27 » 20 » » 50 » 47 » 60 » » 65 » 103 » 50 »	

II. Ha valaki gyermekének 18., 20. vagy 24. korében fizetendő 1000 ft. kihazsítási vagy neveltetési tőkét biztosítani ohajt, fizet:

Egy 1 éves gyermektől	18 koréig	20 koréig	24 koréig
» 2 » »	40 ft. 20 kr.	33 ft. 60 kr.	24 ft. 70 kr.
» 3 » »	44 » 10 »	36 » 70 »	26 » 50 »
» 4 » »	48 » 50 »	40 » 10 »	28 » 80 »

III. Ha egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyik elhalálozásakor, a túlélő részére fizetendő 1000 ft. biztosítási ohajt, fizet 31 ft. 30 kr. évenkénti díjt. Ezenkívül elfogadja a

tulélési csoportok (Assotiatio) biztosításait is.

Minden biztosítási miveletknel a biztosítottak, már az első évtől kezdve a társaság 50% nyereségben részesíttetnek.

Egyéb módozatokra nézve s különben is mindenkben bővebb felvilágosítással szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és

a „Victoria” biztosító-társaság

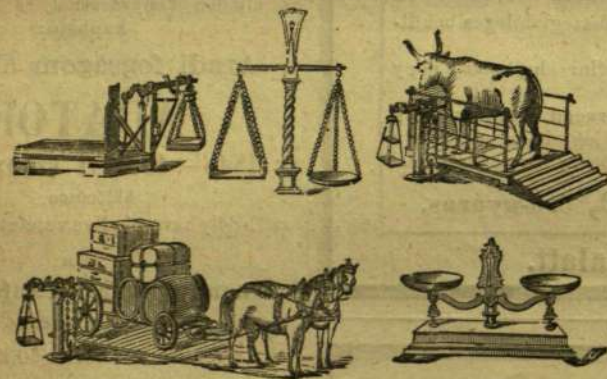
vezérigazgatója Pesten, (régii posta-utca 2. sz., 2. emelet).

Utannomás nem díjazatik. 1189 (12-26)

1238

Dr. Pattison köszvényvattája,

(5-7)
a legjobbnak elismert gyógyszer a köszvény s csúszok minden nemei ellen, u. m.: arcz-, mell-, torok- és fogfájalmak; továbbá fej-, kez- és terdköszvény, tagszagotás, hátkeresz és agyek stb. fájalmak ellen. — Egy csomag ára 70 kr., félesomagé 40 kr., és kapható Pesten: Török József gyógyszerésznél, király-utca 7-dik sz. alatt; Aradon: Bokor Antal gyógyszerész; Pozsonyban: Henriel F. gyógyszerész utaknál.

Kovácsolt, hatóságilag megvizsgált tized-mérlegek,

négyszögletes (8 évi jótállás mellett).

Horderő:	1	2	3	5	10	15	20	25	30	40	50 mázsa.
Ára:	18	21	25	35	45	55	70	80	90	100	110 forint.

Sulygyen-mérlegek (5 évi jótállás mellett).

Horderő:	1	2	4	10	20	30	40	50	60	70	80 font.
Ára:	5	6	7.50	12	15	18	20	22	25	27.50	30 forint.

Barom-mérlegek vas-korlással és sulyokkal (10 évi jótállás mellett).

Horderő:	15	20	25	30	40	50 mázsa.
Ára:	150	170	200	230	300	350 forint.

Híd-mérlegek (10 évi jótállás mellett).

Horderő:	50	60	70	80	100	120	150	200	300	500 mázsa.
Ára:	350	400	450	500	550	600	650	750	900	1200 forint.

Továbbá minden más mérleg és sulyok. Megrendelések, a pénzösszeg beküldése vagy utánvét mellett azonnal foganatosítanak. 1202 (20-50)

Bugányi L. és társa, mérleg- és suly-gyárosok Bécsben.

Raktár: Stadt, Singerstrasse 10-dik szám.

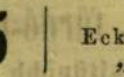
Gyár: Margarethen, Griesgasse 26-dik szám Bécsben.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

A maga nemében egész Európában
a legnagyobb és sok- oldalalag kintüntetett

FOGL E.-féle első cs. kir. udvari fehérnemű gyára Bécsben.

Raktárak:

25 **Mariahill.** 25
Hauptstrasse. Ecker der Himmelpfortgasse,
„zum Erzhertzog Karl.“

mely szoros értelemben vett szilárdasága s minden darabon számokban látható árak, s gyártmányainak roppant mérvű előállítását által már annyira vitte, — hogy a nagyban kivitel, valamint a kisebb részletekbeni eladást illetőleg semmiféle kéréddő kereskedő által elérhető, ezenfelül teljes jótállás mellett rendkívül olcsó s legjobb minőségű árucikkeket nyújt, s biztosít t. cz. revónek.

Levélbeli kívánatra a megrendelések vidékre gyorsan és pontosan eszközöltetnek, s a nem testhez illő darabok visszavetetnek.

Angol chiffon-ingek gallérral vagy a nélkül, szebbek mint a vászon ingek (levélbeli megrendeléseknél a nyak körüli mértéke megkiváratik), darabja 1 ft. 80 kr., 2, 2.50, 3-3.50, a legesinosabb s leggyakorlatibbak.

Rumburgi vászon férfi ingek (nyak-mérték megkiváratik) 2, 3, 4, 5, 6 ft. a legjobbak.
Gallérok, legújabb minta, 1 tucatsz ára 2, 3-4 ft. (a nyak-mérték megkiváratik).
Férfi nyakravatók vagy salonnak-kötők, darabja 75 kr., 1, 2, 3 ftig.
Férfi labravatók 1 ft., 1.50, rumburgi vászontól 2, 2.50, 3 ft., lovag-szabás, francia vagy magyar mintára.

Merino-pamut egészei ujjasok (Jacken) 2, 3, 4 ft., selyemből 6, 7 ft., ködmönös vagy szövött labravatók 2, 3-4 ft. (véd a köszvény ellen.)

Női vaszon-ingek, simák, 1 ft. 50 kr., 2 ft., finom hurokvarrással 2 ft. 50 kr., valamint svájci forma, egészen új mintá: a himzéssel 3 ft., 3.50, 4, 5 ft., ugyszinte legfinomabb rumburgi vászon és batizs-ingek himzéssel s csipkével 6, 8, 10 ft.

Női éji vagy teli vaszon-ingek hosszú ujjal 3 ft. 50 kr., himzéssel 6-7 ft.

Női labravatók, vászon, perkal vagy barchetből 2 ft., 2.50, 3 ft. himzéssel.

Női pongyola vagy éji corsettek, 2 ft., 2.50, francia batizsból, himzéssel 3 ft. 3.50, 4 ft., (a nyak körüli mértéke kiváratik).

Női alsó-szoknyák perkalból, vagy finom barchetből 3-4 ft., himzett betétek vagy legdivatosb körítéssel 6-8 ftig.

Női harisnyák vagy férfi kepczak, tucatzja 5, 6, 8, 10-14 ftig a legfinomabbak.

Női fűzők, fűzőre (a derek körüli mértéke megkiváratik) 3, 4, 5 ft.
1 tucatsz rumburgi vaszon-zsebkendő 1.50, 2 ft., nagyobb és finomabbak 2 ft. 50 kr., 3.50, 4, 5, 8-10 ft.
1 tucatsz ezerna batizs-kendő 5, 7, 9-12 ftig a legfinomabbak.

Asztal- vagy törülköző-kendők, tucatzja 5, 6, 7-9 ft. damasz.
1 asztalteríték vászontól 6 személyre (egy teríték ahhoz illő kendőkkel) 5, 6, 8-10 ft., 12 személyre még egyszer annyit.

30 róf színes ágynemű, darabja 7, 8, 9, 10-12 ft.
30 róf fehérített kézi fonalvaszon, s dupla ezernéből fehérítetlen 7 ft. 50 kr., 9.50, 10, 13-15 ftig.
1 db 30 róf 1/4 széles rumburgi vászon 12, 13, 15-18 ft.
40-42 róf kitinó takács-vászon (finom ágyneműre vagy 12 női ingre) 14, 15, 18, 22-24 ft.
48 róf belga takács-vászon 22, 25, 30-35 ft. kitinóleg szép.
50-54 róf hasonlíthatlan jómínőségű rumburgi vászon (kézfónat és 1/4 széles 30, 35, 40, 50-60 ft.

Levélbeli megrendelések (bármely nyelven írva) a pénzbeküldése vagy postai utánvét mellett jótállással mindenhol s a legpontosabban eszközöltetnek.

A megrendelési levelek ekép czimzandók:

E. FOGL, Wien, k. k. Hoflieferant, (Mariahilferstrasse Nr. 25.)

50 ftig terjedő bevásárlásnál, 6 db. batizs-kendő és 1 himzett női-garnitúra ráadásul ingyért adatik. 1282 (5-12)

Foulke és Társa ügyvédek és telepítők New-York, 149 Broadway.

Fagylalt-gép.

Munkaképességre, valamint jégmegtakarításra nézve sokszorosan kipróbált, itt helyben úgy mint a vidéken gyakorlatilag bebizonyult gépek, különösen

czukrászok és kávésook,

valamint magánosok számára minden nagyságban kaphatók legjutányosb áron

Mayer Ferdinándnál, rézműves,

kecskeméti-utca 8-ik sz. alatt Pesten.

19-ik szám.

Tizenkilencedik évfolyam.

Pest, május 12-én 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyezer hasáboztott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígdtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígdtatásnál csak 7 krajczárba számíttatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdtetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígdtatás után 30 krajczár.

Morse Sámuel.

(1791-1872.)

Művész s tudós hazája a nagy világ. Kik egy ország s egy nép szük körén túl az emberiségnek szereztek gyönyört vagy hasznot, kik milliókat emeltek föl, vagy lelkesítettek, milliókkal tettek jót, bár a föld, mely szülte, s a nemzet, melyhez tartoztak, büszkélkedik, hogy magáénak vallhatja, ők az egész világit s az emberiség tart jogot hozzájuk. A tudomány nagy bajnokai s az életre alkalmazói kétségkivül az emberiség elsőrendű jötevői közé tartoznak. Ellenkezőleg a hódítókkal, kiket, a merre mennek, romlás és átok kísér, a béke e nagy munkásainak nyomain jóllét virágozik föl s áldások tenyésznek.

Morse Sámuel (Finley-Breese), a villanytávirda feltalálója, is ezek közé tartozik. Charlestownban, Amerikában, 1791. ápril 27-én születvén, 81-dik élet vala betöltendő, midőn f. évi apr. 2-kán New-Yorkban családja s barátai körében elhunyt. Hosszu s szép élet volt az övé. Mert eszméi diadalát s általános elterjedését és érvényre jutását megérni, és teljes mértékben élvezni: csak kevés halandónak adatik. S ő ezt megérte. Találmánya, mely a gőz használatával egyenlő értékű és fontosságú, a világ minden részébe elterjedve, a mivelt államoknak tán egy zuga sincs, hová annak szárnyain ne vitte volna megagondolatnál gyorsabb hír — a feltaláló halála tudósítását. E egyszerű s csodás találmány, a vasutak és gőzhajókkal együtt s óriási alkalmazásuk az életre, átalakító befolyásuk a társadalomra,

magukban is elegendők volnának halhatatlanná tenni a századot, mely ezeket szülte. Talán máskor veszünk alkalmat magunknak Morse találmányával, a villanytávirda alapeszméje-és szerkezetével megismertetni olvasóinkat. Most a múltól mesteréhez fordulunk s e sorokban rövid életrajzát akarjuk adni a mult hóban elhunyt Morsének. Sámuel atya, Morse Jedediás, lelkipásztor volt s különös kedvelettel üzte a földrajzi és népisme tanulmányokat; néhány munkája még ma is elismerésben részesül.

Természetes, hogy fia nevelését sem hanyagolta el. A híres yale-i egyetemen taníttatta s az ifju Morse az irodalmi és tudományos gyakorlatokban egyaránt kitünt. De valódi hivatását, iskolai kitünősége daczára, még nem találta meg. Nagy kedvvel, valódi szenvedéllyel üzte a rajzot is, de atya arról inkább levernii igyekezett, csak haszontalan időtöltésnek tekintvén azt. Hiába. A félretett rajzont s festékládát a szenvedély mindig ujra fölkerestette a tanulmányait kitünőleg végzett ifjuval, s végre apja is átlátta, hogy hajlamának nem állhat ellent. Londonba küldte tehát 1811-ben a husz éves Sámuel a királyi festész-akadémiába.

1815-ben hazájába térvén vissza, magát egészen művészeti tanulmányoknak szentelte. Newyorkban mint arcképfestő nagy szerencsével működött. S meg sem gondolta, hogy nem ecsete fogja végre is világhírűvé tenni nevét!

1829-ben ismét Európába jött s három évet (1832-ig) töltött itt, legnagyobb részt Angliában. De Newyork sajnálta távozását; több ízben irtak utána s kérték: térjen vissza. Tanszéket állítottak számára, melyen irodalmi s művészeti felolvasásokat tartson. S midőn 1832-ben visszatért, csaknem diadalmenettel fogadták. A tisztességteljes „tanár“ czímmel — a demokrata Egyesült-államokban a legszebbel — tisztelték meg. Egyszóval azon az uton volt, hogy a tanári széket nyerve legszebb s legtartósabb koszorúit.

MORSE SÁMUEL.

Pedig hirnevének sorsa ekkor már el volt döntve — és pedig más irányban. Életében a fordulópont akkor állott be, mikor Európából hazájába visszatérő, 1832. őszén Havre-ben a Sully nevű szállító hajóra lépett. E hajón értelmes, mivel társaságra talált, s mindenek fölött a hajó kapitánya Marshall ur kitűnő képzettségű s szellemű ember volt. A tengeri ut hosszú dalmas volt. Volt elég idő a társalgás és vitaközös minden lehető tárgyait kimeríteni. A villanydelejes folyamok közül legutóbb tett fölfedezések is szóba jöttek.*) A beszélgetők egyike könnyedén odaveti, hogy jövendő idő, mikor e villanyfolyam az emberi gondolat leghatalmas közegé leend, csak az áttétel eszközt kell kitalálni. Ez elejtett és senki által figyelembe nem vett észrevétel a Morse szelleme megragadta. Mint a syrakusai nagy mértanár, ő is, s véletlenül találta meg, a mit öt év óta keresett.

E pillanattól fogva, s daczára a legelőtőbb foglalkozásoknak, melyeket a világ szeme láttára üzött, Morse Sámuel igazában nem foglalkozott egyébvel, mint oly készülék szerkesztésének föltalálásával, mely az emberi eszme vagy akarat nyilatkozatait egy villanyfolyam által mozgásba tehető delejre vigye át s ezáltal látható vagy tapintható jelekben fejezze ki bármely távolságban, tudva levén az, hogy a villanyszikra gyorsasága a gondolat röptével egyenlő s a legnagyobb földi távolság befutására sem kíván emberileg észlelhető időközöt.

Első kísérleteivel elégtelenül, az előbb követett vegytani eljárások utjával fölhangyott s már 1835-ben elég jelentékeny eredményhez jutott arra, hogy találmányát a new-yorki akadémiára elé terjeszthesse. 1836-ban még szaporította kísérleteit, melyek mind több és több figyelmet gerjesztettek a szakértőkben, bár népszerűvé s közhitellékké válniok még mind nem sikerült. Sokkal nagyobb s csodásabb, képtelenebb volt az eszme, mintsem a köznapi emberek elfogadhatták volna.

A találmány sorsa akkor dőlt el, midőn az Egyesült-Államok kongresszusának 1842. — 3-diki ülészaka döntő kísérlet tételét rendelte el a baltimore-washingtoni vasutvonalon. A kísérlet megtörtént és pedig határozott sikerrel. 1844-ben már rendszeren működött a villanytávírdó. S e perctől kezdve a siker nem ismert többé megállapodást. Először Amerika, azután egész Európa kívánt részesülni a találmány előnyeiben, mely időt és tért legyözve, sőt megsemmisítve — ezáltal az életet bizonyos értelemben meghosszabbította.

Morse Sámuel eszméjének diadala, sok fáradozás és küzdelem után, tökéletes volt. Készülékét minden újonnan alakuló táviróegység elfogadta, daczára a könnyebbítéseknek, melyeket a villany-áttételt illetőleg Boyell s mások behoztak. A tudós amerikaiaknak nem volt egyéb teendője, mint a dicső találmánya után özönlő anyagi hasznót s dicsőséget aratni. De babérai s növekedő vagyona nem tették közönyössé a tudomány további kutatásai s haladása iránt, s világért sem hitte, hogy a villanyosság utolsó szava már ki volna mondva. Nem szünt meg e részben tovább munkálkodni. S a tengeralatti táviró létesítésében neki is nagy része van, s Field Cyrus, ki az első cable-t az atlanti tenger alá bevezette, annyi gúny, megtámadtatás s akadály közepette,

*) A fölfedezés (mely a villanytávírdóknak alapul szolgál) abban áll, hogy egy vaspatkó körül tekert sodronny, melybe villanyszikrákat boesztanak, hogy a vaspatkó körül fussa, ezt delejje teszi a villanyfolyam körül futása idejére. S így egy vasdarabot felváltva delejje teszi s ismét delejtelenné — nem kell egyéb, mint körültekert sodronnyba felváltva villanyfolyamot boesztani s ismét megszentelni.

senkitől nem i yert több és jobb támogatást, mint épen Morse Sámueltól.

Megtisztelésében Anglia, Franciaország versenyeztek Amerikával. 1858-ban még egyszer meglátogatta Európát s Londonban mint Párisban úgy fogadtattot, mint az emberiség egyik nagy jöltevője. New-York életében szobrot emelt neki. Közhegyen utoljára, mint nyolczven éves aggyatán, halála előtt néhány hóval jelent meg, midőn a nagy, „Nyomda-udvar“ bana Franklin Benjámint szobrárt leplezték le. Morse ez alkalommal dicsbeszédet tartott annak emlékére, ki a villámot kiragadta a felhőből s irányt szabott az égi erőnek. Hallgatói önkénytelenül is összehasonlították a két nagy találmányt s eszközölket. Valóban méltán mondhatjuk, hogy a Morse Sámuel találmánya kiegészíti s hasznosítja a Franklin Benjámintét. —á—r—

Elégia.

Messze, messze — oly vidéken zengett dalt a dajka nékem,
A hol kincses a hegyoldal, összefénylő nappal, holddal,
Szépségét túl nem ragyogja képpel a délibáb.
Ott gagyogtam első szómat, ott láttam — ha altatómat
Szép regémet eldalolták: milyen az a Tündérország...
Látlak, otthon! küszöbökhöz saru-oldva lép a láb.

Itt vigasztalt a hü szolga, hogyha kérdém panasza, hogyha kérdém panaszolva,
Jó anyám mért nem jó hozzám, megcsókolni gyöngy orozám,
Mért hagyott el így magamra, ki vivé el, hova ment?
Rá felelt a gyász harangja, zengett a zsolozsma hangja:
„Lesz viszont-látás az égből!“ János, ihlett csöndességben
Kis kezeckém' összetette s halkan rebegett „amen“-t.

Látom kertünk friss buvóit, sűrű cserje jól megóv itt;
Drága titka volt szerelmünk, most is várja: el kell jönnünk,
Még egy este, holdvilágnál, azt susogni: „soha sem!“
Búsantve, halkan ingva, csüng a fán tépett inda,
Néma sir föl hajolva, régi dalt susogva róla,
A ki mélyen elhantolva fekszik — az én kedvesem!

Áll az ormon régi várrom; látta korszak, kettő-három;
Mint beteg, kit életben még új remény tart, vagy egy emlék,
Elhagyatva, rogyva, dölve, mégis tartja őt helyét.
Oh, maradj is váltig ottan! mig az ember, lét-nottan,
Sirba vágyik, s hamar éri, — töled ezred népe kéri:
„Állj soká, száz ivadéknak dicsőrl, fényről mondj regét!“

Végig a hegylancz tövében, mint egy óriási révben,
Terhet könnyen, vidoran viz az ezer éves Garan viz,
Egy társnemzet rege-lantja itt beszél tündérvélen,
Oh, a költő ide illik, itt fűdnek könnyű villik,
Szavatpluk gyász-viadalját zúgó hullámok dalolják,
Ah, regéik mély érzelmét, ember-fül nem éri fel!

A kis templom... itt találtam, kitől aztán el se' váltam,
Vezetőm' a tévedésben, balzsamom' a szenvedésben,
Itt találtam s ölelém át én hű társam': a hitet.
A küzdőnek arca halvány, nincs kihűlt szívébe' bálvány,
Melynek Vesta tüze mellé oltárát az ész emelné...
A ledőlő labor helyére oltárt hitem épített.

S nézlek, messze bérczeiddel, még a régi gyermek hittel;
S a nehéz seb könnyű nékem, virággal földvén emlékem,
Szívem soha sem felejtí, hogy az üdvőt itt lelém.
A valóság rege lett már, és a rege életet vár,
Uj életet a siron túl, ha a harang nyelve kondul,
Földi bára, szenvedésre új boldogság száll felém.

Látlak jól, szülő vidékem; mint másnak, több vagy te nékem,
Minden sirod' megsirattam, fűdnek-fádnak hangot adtam,
Szerelemről szép regét hall az utas, ha itt megáll.
Végét éri földi pályám, túl az élet bús homályán,
Fölkereslek! Berkeidben akkor is beszélje minden,
Hogy mit éltem s érezék itt: *keblén s sírja fájna!*
Gáspár Imre.

A karslakei lelkész.

(Beszély.)

Nem tartom igazságosnak, hogy a beszélők hősei majd mindig magas termetű, széles vállú és aczél izmu férfiak legyenek. Az emberi-nem nagy része középtermetű, vagy épen alacsony, vékony, czingár és gyenge izmu emberekből áll; a mint a világ folyása megy s a népesedés szaporodik, igen sok értelmes ifju nőről föl lehet tenni, hogy olyan férfhoz is szivesen nőül menne, ki nem valami bámulatos szép Adonis.

E kis történet olyan férfiról szól, kiről ez athléta alakú óriások csak szánalmas megvetéssel emlékeztek volna meg.

Sajnálom, hogy így van, mert ez őszinte vallomás történetem iránt nőolvasóim egy részének minden érdekltségét elrontja; de ezen nem segíthetek, mert megtörtént tényekhez kell ragaszkodnom.

Főtiszteletű Hallowes Rikárd a közep-termetűeknél valamivel kisebb volt, inkább rút, mint szép, s szemüveget hordott. Eszes és tanuló-féle ember volt. A tanodában, mint segédtanár működött, ámbár e kitüntetését inkább vasszorgalma és jó erkölése, mint tehetségeivel nyerte. Két évi segéd-tanársága után a tanoda rendelkezése alatt álló egyik kis lelkészi állomás megürült. Miután sokkal kedvezőbb állomások voltak kilátásban, még pedig kevés idő mulva, a karslakei lelkészséget az idős papjelöltek megvetéssel utasították vissza, de Hallowes Rikárd egész készséggel fogadta el. Miután évi jövedelme 800 forint volt, egyszerű kényelmes lelkész lakkal és egy kis földcskével, azt gondolta, hogy jobb lesz elfogadni, mint évekig várni, míg ő reá is rákerül a sor, hogy egy gazdagabb lelkészi állomást kapjon.

Karslake féligmeddig falusi község volt, a staffordshirei nagy közsételep területén; ámbár a völgyből két-három közsén-kémény is emelkedett föl, a vidék falusias színezetét ez nem rontotta meg, azt a kellemetlen füst-felleget, mely a bányavidékeknek mindig sajátjuk, csak akkor lehetett észre venni, ha a dombtetőre fölmentek.

A bányászok egy kis külön faluban laktak, mely az aknákhöz közel az ő számokra volt építve, s többnyire idegenek voltak, kik a környezetekben lakó falusi népességgel nem igen érintkeztek.

Karslake igen csendes kis városka volt; nem egészen magas, de emelkedő helyen feküdt. Népeisége az ezert nem haladta meg, a minden irányba szétszórt házak elég nagy területet foglaltak el, a főutcát kivéve gondatlanul s rendetlenül épült kis hely volt, hol majd minden házunk meg volt a maga kis bekerített kertecskéje.

ennek, mégis mindig kerestek, s talált valami sürgetős dolgot, a mi Hershawes ural érintkezésbe hozta, vagy a bányászok szükségéi vagy nejkik s a többi családtagok betegségeiről értekeztek.

Ilyen alkalmak után igen természetes, hogy a Laura apja a lelkészt az elfogadó terembe vezette, s a lelkész Hershawes asszonysággal vagy leányával beszélgetésbe legedezett, sőt ha a mama nem volt hon, vagy házi dolgai elfoglalták, csak Laurával időzött.

Juliusban Reginald is haza jött, a szünetet élvezni. Laurának nem volt több testvére, Reginald egy évvel volt idősebb, s Cambridgeben tanult; a következő társalgásból, mely a lelkész látogatása után folyt, meglátjuk, hogy Laurának épen oly kevéssé volt eszében, hogy Hallowes Rikárdhoz menjen férjhez, mint annak, hogy Laurát választva nejkének.

„Te Laura, a mi kis lelkészünkkel nagyon rosszul bánasz.“
„Szegény kis ember!“ — mondá kacagva Laura — „hidd el Regi, nagyon ártatlan teremtés.“

„Az mind igaz, kisasszonykám. Hiszem, hogy ő a jámbor nem árthat neked, — de árthat sz te neki; s meg vagyok róla győződve, hogy ő is egy véleményben van velem.“

„Édes Reginaldom, de mondd, hogy segítsék ezen? Én nem futok utána; s ha neki tetszik hozzánk jönni, azt már tudhatod, hogy lelkészünk iránt illedelmesen s szívélyesen kell magamat viselnem.“

„Laurám, te pajkos kis portéka vagy; attól tartok, hogy elbűvölöd — érted? De te jószívű vagy s reményem, hogy Hallowesnek nem akarsz ártani, mert lásd igen derék jó teremtés; az egész városban szeretik s jó véleménynyel vannak róla. Azonban még sem hiszem, hogy elbolondíthatnád, mert midőn utoljára itt ebédelt, s ti nők fölkeltek az asztaltól, apámnak elbeszélte, hogy milyen eszményképe van egy vidéki lelkészéről; s biztosítalak, hogy egy vonás, egyetlen pont sem hasonlítok hozzád. Ugy gondolom, hogy valamelyik Stuart leány lesz az a boldog lelkész!“

Laura kissé megvetőleg rázta fejét.
„Én pedig azt mondom, hogy egyik Stuart leány sem találna vele; — különben nekem mindegy, nem bánom, akárkit vesz nőül; azt az egyet határozottan tudom, hogy engem ugyan nem. Köszönöm szépen, de nekem nem kellene. Ha férjhez megyek, olyan férfit választok, a kire felnézhessek.“

„Értem“, — válaszolá a bátya, — „egy Herkulest, a ki lovaglás, lüvés s más egyéb férfias időtöltésekben oly ügyes legyen, mint senki más; s ha egy kis titokszerűség veszi körül, annál jobb — nemde Laura?“

Laura ismét megrázta fejcskékjét, azt mondván:
„Bohóság az egész“ — mindamellet testvére nagyon jól eltalálta a Laura izlését.

A testvéreknek igen kedvező időtöltésök volt a csolnakázás, kivált amaz irányban, hol a csatorna néhány mértföldnyire egy szép erdőn vágott keresztül, gyakran eljöttek ide, oszonnajokat is magukkal hozták s kiszállottak. Néha egy vagy két barátjokat is meghívták; de leggyakrabban csak kettes-kén jöttek.

Egy alkalommal, épen midőn indulni akartak, a város felé vezető uton a lelkész közeledett feléjük. A kölcsönös köszönés után azt kérdezte Reginald:

„Hová szándékozik menni lelkész ur?“
„Karslakeba térek vissza, egy szegény öreg asszonynál voltam az önök telepítvényén.“

„Tehát nincs semmi különös dolga?“
„Nincsen; jelenleg épen semmi dolgom.“
„Ugy hát üljön a csolnakba s jöjjön velünk: oszonnát is viszünk magunkal.“

A lelkész beléegyezett, ámbár egy belső szózat azt sugta, hogy jobb volna, ha nem menne el.

Midőn a csolnak a parthoz közeledett, azt kérdezte Laura:

„Az evező lapátomat ne adjam Hallowes urnak?“

„Igen boldog volnék, ha elvehetném“, — válaszolá a lelkész — „de nem értek az evezéshez; egész életemben soha sem volt evező lapát a kezemben.“

A Laura arczán megvető szájalom s kicsinylés kifejezése vonult el; mindamellet visszatartá magát s csak ennyit mondott:
„Jól van, lelkész ur; ön a kormánykötélet tartsa; Reginald és én evezni fogunk; ezt ugy is mindenek fölött szeretem.“

A Hallowes kormányzása nagyon keveset különbözött evező tehetségétől; s a vezényletére bizott csolnak oly szeszélyes rohanásokat csinált, hol az egyik, hol a másik part felé, hogy Reginald kénytelen volt a lelkészt megkérni hagyjon békét a kormánykötélnek, engedje egészen magára, s csak akkor nyuljon hozzá, ha kérni fogják; arra utjeljen, hogy nem lát-e valami akadályt utjokban.

E rendezés után a csolnak csendesen haladt tovább, a lelkész a pillanat édes élvezetének engedte át magát; a testvérekkel vidámon csevegett, s tökéletesen megfelekedett ama figyelmeztetésről, hogy nézze meg; nincsen-e akadály előttök.

E kellemes feledékenységből durván ébresztetett föl a város felé vezető uton jövő lovas emberek által, kik közül egy reá kiáltott hogy: „ügyeljen a kötélre!“ — s a Reginald rendelete által, hogy: „a jobb kéz felől levő kötelet húzza!“

A lelkész nagy zavarában elvétette s a balfelől levő kötelet húzta meg, — a másik pillanatban csolnakjok a kötélbe akadt s fölfordult.

Laura rögtön a part felé uszott, testvére szintén. Laura visszanezést s a lelkész arczát kétségbeeső kifejezéssel látta a viz alól feljönni, s ismét eltűnni. Testvérenek, ki már közelebb volt a parthoz, egy kiáltással adott jelt, ő visszafordult s az ismét fölmerülő lelkészt megfogta — „Legyen csendesen!“ — kiáltá, — „belém ne fogódzék, mert akkor mind a kettőn elmerülünk!“ — De a vizzugás egészen betöltötte Hallowes fülét, e szavakat nem értette s a vízbe haló ösztönével ragadta meg a leányt; Laurának az elmerülés előtt csak annyi ideje maradt, hogy a Reginald nevé kiáltotta. A veszély csak egy pillanatig tartott, mert testvére már igen közel volt, s mind a kettőt megragadta; Laura segítségével sikerült az eszméletét vesztett lelkészt partra vinni. Idő telt bele mig magához jött. Rögtön saját ily kellemetlenséget idézett elő, s megköszönte, hogy megmentették.

„Hallowes ur, nincs már erről mit beszélni“ — mondá Laura, — „az a fő kérdés, mit csináljunk? Látott valaha valaki ilyen alakot, mint az enyém?“ s végig nézve magán, nem állhatta meg, hogy ne kacagjon. „Ugy nézék ki, mint a tengeri fürdőből kijövő nők.“

„Lásd Reginald, föl nem venném sokért, ha e fölborulásnak hire menne; annyit beszélnék — soha sem érném végét. Hallowes ur, sziveskedjék ön háládatosságát azal bizonyítani be, hogy ez ostoba dologról hallgat, ne mondjon róla senkinek egy szót sem. Reginald, adj pénzt ez embereknek, s

ígértesd meg, hogy hallgatni fognak; borzasztó kellemetlenség lenne, ha megtudnák.“

Ez idő alatt az emberek partra húzták s a víztől kiűrtették a csolnakot.

„A legcélszerűbb lesz — mondá Reginál, — ha Hallowes urat a tulsó partra átviszem. Karslaketől három mértföldnyire vagyunk; az ut a szántóföldeken vezet keresztül, s míg haza ér, ruhája megszáradhat, vagy legalább, ha a szerencse kedvez, megszárad annyira, hogy nem épen feltűnő. Te és én, édes Laurám, legokosabban tennénk, ha ama közel levő kis majorba mennénk, ott kérhetsz kölcsön ruhákat, míg a magadét megszárad. Jöjjön Hallowes ur, üljön csolnakba; sietnem kell, a hogy Laura ruháit mielőbb megszáradtassam.“

A programot keresztül vitték, s egy negyed óra múlva Laura már a kis majorban a konyha tüze előtt ült, a földész egyik

száradt, jó kedélyök egészen visszatért. A földész nejt, ki ismerte őket, megkérték, hogy ne tudassák szüleikkel, hogy akaratjuk ellen megfürödtek, mert rossz érzést idéznének föl általa. Ismét csolnakjokba ültek s haza felé vették utjukat.

Laura szobájába ment a nélkül, hogy észre vették volna; e szerint senki sem tudta meg a dolgot, kivéve a Laura szobaleányát, ki az összeroncsolódott ruhákat látva, azt következtette, hogy urnője bizonyosan a vízbe csuszott.

Miután a lelkész is észrevétlenül ment haza, a történetekről Karslakeban semmit sem tudtak, s ez Laurának nagy megnyugvására szolgált.

(Folyt. követc.)

hely természeti fekvése a lehető legnagyobb mérvben elősegíté. A Prater, Bécsnek e majdnem világhírű természetes parkja, talán legalkalmasabb hely mindazok közt, melyek még eddig nagyobb kiállítások helyiségeiül szolgáltak, egyfelől azért, mert minden zövegzege tele van a legmeglepőbb és legkellemesebb tájszépességekkel, másfelől meg azért, hogy térbeli nagysága még azt a területet is jóval felülmulja, melyet a párisi Mars-mező az 1867-iki nagy világiállításnak nyújtani képes volt. Ugyanis a Prater, mint a jövő évben tartandó világiállítás helyisége, épen ötszörte nagyobb, mint az 1867-iki volt Párisban. A három főépület (a gép-, ipar- és művészeti csarnok) maga oly nagy területet foglal el, mint az iparpalota Párisban, de az ipartárgyak kiállítására szánt helyiség, szükség esetén, azáltal is tetemes nagyobbodást nyerhet, hogy a hátsó udvarokat az iparpalota keresztosarnokai közt akár teljesen, akár csak részben földel alá lehet vonni.

Az iparpalota építészeti berendezését illeti, az épület három főrésze van csoportosítva: egy nagy négyszögű középületre, melynek közepét

folyosóval vele összekötve, két pavillon emelkedik a műkedvelők kiállítására, az u. n. Expositions des Amateurs (5), itt a magánosok oly műgyűjteményei lesznek, a melyek eddig nem voltak nyilvánosan kiállítva. A műcsarnok mellett van egyik oldalon a növényház (6), a másik oldalon, a Duna felé, az aquarium (7). A Prater-ut és az iparpalota közti tért tavakkal és virágcsoportokkal ékített parkká (10) alakítják; ennek szélein, egymással szemben, a kiállítási bizottság pavillonja (12) s a posta- és táviráda-épület (13), az uralkodó család számára készített pompás fejedelmi pavillon (14) és a bíráló bizottság helyiségei (15) vonják magukra a figyelmet. Gondoskodva van arról is, hogy esős időben — a főbejáratnál (9) jobbra és balra eső — földött folyosókon (16—16) száraz lábál lehessen az iparpalotába jutni; míg kocsin közvetlenül az egyik mellék-kapuhoz (19) lehet jutni.

Az iparpalotától szintén földött folyosók (20—20) vezetnek a gépcarnokhoz, valamint a művészeti csarnokhoz is. Az iparpalota és a gépcarnok közt eső park (21) az építészeti szakba

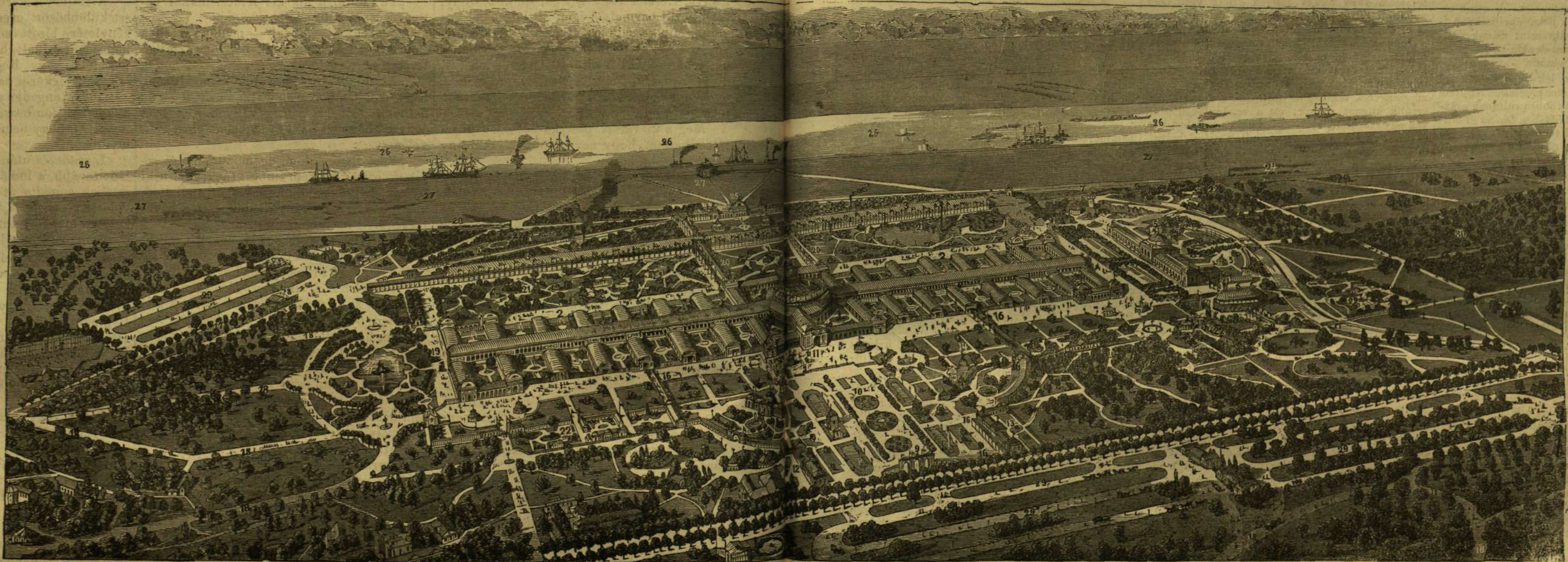
terjesztendik ki rendes járataikat, még pedig nem egy, hanem több irányból. A kocsik számára több hely van kijelölve, melyeken 2000 jármű könnyen megférhet.

Mind e nagyszerű előkészületekből ítélve s a korábbi világiállításoknál szerzett bő tapasztalatokat is tekintetbe véve, méltán várhatjuk, hogy az 1873-iki bécsi világiállítás minden tekintetben méltó utóda lesz a régieknek.

Az összes kiállítási ügyek fölött egy nagy bizottság intézkedik, melynek elnöke Rajner főherceg, alelnöke gr. Andrássy Gyula külügyminiszter. E bizottságnak végrehajtója s egyszersmind a kiállítás főrendező biztosa b. Schwartz-Senborn, ki mint kiállítási biztos jelen volt a londoni s az 1867-iki párisi világiállításán, s intézte ott a magyar és osztrák kiállítási osztályt.

Nálunk is alakult a világ kiállítás alkalmából egy országos magyar bizottság, mely tevékenyen működik, hogy hazánk méltólag legyen képviselve a nagy versenyen. — A bécsi világiállítás 1873. máj. 1-én nyílik meg, s okt. 31-én fog véget érni.

Nem célja e soroknak Hatvanit bővebben jellemezni, csak némi adalékokat szolgáltatni életéhez. Egy szerény zsebkönyv fekszik előttem, telve Hatvani jegyzeteivel. Ez családi örökségkép jutott birtokomba, miután Hatvani István leányát, Juliannát, dr. Milecz József előbb kecskeméti, majd debreczeni tanár vette nőül 1777-ben. Végtelenül sajnálom, hogy a jeles atyafi irataiból e könyvecskén s néhány családi okmányon kívül egyebet nem tudtam megszerezni. Már gyermek-ifjú koromban, midőn fejemet egészen elkábította a Hatvani-féle boszorkány-adomák hallása, sokszor végig forgattam e könyvet, ha csak kezembe keríthetem, azon reményben, hát ha a régi ördögös betűkből ragadna reám valami bü-bájos mesteresség. — Semmi, semmi; még csak a sorok közül sem lehet ilyes valamit kiolvasni, mert ezek egyszerű, szerény jegyzetek családi magánéletéből s utazásából; itt-ott orvosi, csillagászati jegyzetek; van egy pyrometer (tűzmérő) gépezet rajza leírással, s midőn egyik lapon valamelyik szeretett gyermekének halálát mély vallásos fájdalommal kesergeti meg, a másik lapon már latin receptet jegyez fel s

Az 1873-iki bécsi világiállítás épületei.

1. és 2. Iparpalota. 3. Gépcarnok. 4. Múkiállítás épület. 5. Műkedvelők kiállítása. 6. Növényház. 7. Aquarium. 8. Prater-ut. 9. Főkapu. 10. Park. 11. Az iparpalota főkapuja. 12. A kiállítási bizottság pavillonja. 13. Posta- és táviráda-épület. 14. Fejedelmi pavillon. 15. A bíráló bizottság pavillonja. 16. Földött folyosók. 17. Tűzjárték-ut a Praterben. 18. Oszekötő utak. 19. Az iparpalota mellékkapuja. 20. Földött folyosók. 21. Park a műtelepzet számára. 22. Vendéglők. 23. Államvaspálya. 24. Államvaspálya. 25. Közös pályaudvar. 26. Duna-ág. 27. Duna-gát. 28. Sodrony-pálya-udvar. 29. Hely a kocsik számára. 30. Gazdasági kiállítási park.

leányának vasárnapi ruhájába öltözve; testvére a földész ruhájában volt, mi az ő természetére nevésségesen bő és hosszú volt.

Mindketten rossz kedvűek voltak, de különböző okból. Reginál boszankodott a lelkész ügytelensége fölött, hogy a csolnakot fölborítá s e miatt Laura átnedvesült; Laura csak arra gondolt, mily kimondhatlan boszúsága lenne, ha Karslakeban híre menne, hogy ő a lelkész élete megmentéséért visszautazott. Végre hangos kacagásban tört ki. „Ugyan mitől lett olyan jó kedved Laura?“ — kérdezé tőle bámulva testvére.

„Nem tehetek róla“ — mondá Laura, — „de soha sem felejtethem el annak a kis embernek az arcját; midőn fölmerült úgy nézett ki, mint egy félig vízbefuladt kis borzokutya, mint meredtek szemei a szemüveg alatt; soha sem láttam furcsábbat,“ — s ismét nevetett, míg szeméből könyvek jöttek. Reginál is nevetett, s mire ruhájok meg-

A világiállítás helyisége Bécsben.

A korábbi években rendezett világiállításoknál a legfőbb törekvés oda volt fordítva, hogy az emberi teremtő erőnek, szellemnek és szorgalomnak mindenünne összehordott remekművei e tartalomhoz méltó helyiségben legyenek közszemlére kiállítva. E célból Európa két fővárosában, Londonban és Párisban oly terjedelmes, díszes és pompás paloták épültek, melyek a látogatók lelkében majdnem oly tartós emléket hagytak hátra, mint maguk a kiállított műrekek. Némelyek e nagyszerű épületek közül a kiállítás megszűntével szintén eltűntek a föld színéről, míg mások, mint a sydenhami kristály-palota London mellett és a Palais de l'Industrie Párisban állandóan megmaradtak az emberi szorgalom és művelődés pantheonainak.

A jövő 1873. év nyarán Bécsben tartandó világiállítás előkészületeinél is abban összpontosult a rendezők első és legfőbb gondja, hogy e dícsőretreméltó vállalat mint egyébben, úgy a helyiség tekintetében is méltó versenyára lehessen elődeinek. És a vezetők e törekvésüket a kiválasztott

a képiükön 1. sz. alatt látható körscarnok foglalja el; továbbá két szárny-épületre (2—2), melyek mindegyike tizenegy-tizenegy udvart foglal magában. A harminczkét bejárásán kívül a keresztosarnokok homlokzatainál, négy hatalmas főkapu szolgál bemenetül, melyek közül egy a Prater-uton (8) és egy a Tűzjárték-uton jövő közönség rendelkezésére fog állani.

Az iparpalota mögött, azzal párhuzamosan, egy magas, három hajóju épület, a gépcarnok (3), emelkedik, mely elég nagy és tágas arra, hogy a különböző gépeket teljes működésükben lehessen a látogatóknak bemutatni.

Az iparpalota jobboldali kereszt-homlokzatával párhuzamosan, a kis Duna-ág felé, a művészeti tárgyak kiállítására szánt múkiállítás épület emelkedik (4), mely minden tekintetben alkalmas lesz a festészet nagyobb műrekeinek befogadására is. A múkiállítás épület és iparpalota közt levő tér, szobrok és más műtárgyak fölállítására és a környező szép kerteknek is odacsatlása által, kellemes parkká, ugynevezett műudvarrá, fog átalakíthatni.

A műcsarnokkal kapcsolatban s egy földött

vágó kiállítási tárgyak számára van fentartva. Továbbá köröskörül vendéglöket (22—22) építenek, melyek a kiállítási helyiségekkel közvetlen összeköttetésben lesznek. A műudvaron alól a Duna egyik ága, melyen három hid vezet keresztül, a tulajdonképeni kiállítási helyet egy terjedelmes parktól (30) választja el, mely a 40 láb széles dunai gáttal együtt mezőgazdasági tárgyak és lovak kiállítási helyiségeül fog szolgálni. Az említett dunai gátot egyszersmind a vízépítészeti gépek s más efféle készülékek fölállítására is használják.

A közlekedésről is a legkiegészítőbb módon gondoskodnak. Két vasutvonal, az északi (23) és államvaspálya (24) fogja szállítani az utazókat a kiállítási helyiségekhez, hol e célra külön pályaudvar (25) épül. A Dunán (26), mely a kiállítás megnyitáskor már teljesen szabályozva lesz, gőzösök fogják a közlekedést a kiállítás helyével föntartani. Azonkívül a személyforgalmat külön e célra építendő sodronypálya is fogja közvetíteni. Kocsi-közlekedésben szintén nem fognak hiányt szenvedni a látogatók. Akkorra már a lóvonatu vaspályák is egészen a kiállítás helyéig

Hatvani István emlékjegyzeteiből.

A közelebbi két év alatt többször felemlítette a sajtó a *büvös-bájos, ördögös Hatvani* nevet, bár nagy részt csak régi s ugyanazon dolgok is ismételtettek róla. Jókai „Magyar Faust“-ja például nem egyéb, mint a már ismert *Hatvani-mondák**) kedélyes feldolgozása. A tulajdonképeni komolyabb ismertetést Hatvaniról Révész Imrénének köszönhetjük, ki e lapok 1871-ik évi folyamának 6-ik számában közzétette a jeles és híres tudós tanár arcképét és életrajzát, megismertette őt, mint valódi embert, kit ha kiemelünk is a babonák és ördögös mondák ráköltött ködképeiből: ugy is valami rendkívülinek, tűnik fel s mint a mult század egyik kiváló szelleme, az akkori viszonyok közt, sokoldalú ismerete s ritka tudományossága által varázslólag lepte meg környezetét, a babonás hit pedig emberfeletti erőt s hatalmat tulajdonított neki.

*) Ezek teljes összefoglalását dr. Kazinczy emlékiratában, Szilágyi István közölte lapunk f. évi 13, 14, 15. számaiban. Jókai ezt kéziratban ismerte s nagyrészt híven átvette „Magyar Faust“-jába. — Szerk.

finom csismafényesítő vagy jóféle atramentum készítését. Nem tudom, maradt-e fel terjedelmesebb emlékirata; azonban kétem, mert ebben vannak élettörténete, külföldi utazása s általános családi eseményei beírva, ámbar az egész zsebkönyv felette kicsiny ily eseménydús- és tevékeny élethez, mint az övé volt.

Azon reményben, miszerint a szives olvasó, ki bizonyára sokszor élvezte az ördögös Hatvani-adomákat, talán érdeklő fogja olvasni a híres professor saját jegyzeteit: ezennel közlök egyet-mást az emlékjegyzetekből, melyek érdekes részleteket nyújtanak a mult évben közlött arcképhez s életrajzhoz, addig is, míg az adatokat összegyűjtve Hatvaniról egy érdekesebb egész kerekded képet adhatunk. — (A tisztelt szerkesztőségnek pedig emléklül egy pár lapot küldök, a könyvecskéiből, mint *boszorkány-antographot!**)

*) A zsebkönyvből kiszakított érdekes lapokat vet-tük s megőriztük. De azt hisszük, érdemes volna az egészet valamely könyvtár kézirat-gyűjteményének engedni át s ez esetben a nekünk küldött lapokat is szivesen visszaszolgáltatjuk. — Szerk.

Eletrajz. (Jegyzetelt 1749-ben.)

Én *Hathvani István*, születtem névze ns. *Hathvani Gergely és Mester Judith* asszonytól, Rimaszombat városában születtem 1718-ban nov. 21-ik napján. És az atyám, amár a nemes compactori mesterséget folytatta is, de ugyancsak nemes Kis-Hontvármegyének sokszori Comissáriusa volt és egyszersmind jurátusa. Az édes atyámnak atyja Mester István sokáig rimaszombati notárius, azután bíró is volt és ugyanazon hivatalában is halt meg. Postamesterséget is sok esztendőig viselt ugyanazon említett városban. — Az hazámban (t. i. szülővárosában) tanultam 15 esztendő koromig és már rhotorrá lettem. Innen Losoncra mentem által, az hol tanultam másfél esztendőig Tiszt. professor *Karman András* ur keze alatt. Innen 24. febr. 1736. mentem Keeskemétre, ott voltam deák esztendőig. De mivel a mesterünk Marjai nevű megzeselődött, szegyenlvén visszamenni Losoncra, mentem anno 1737. Révkomáromba praecceptor; itten töltöttem esztendőt. 1738. Komáromból Debreczenre jöttem Szt. György napra, hogy subscribáljak mint szónok, azaz: deák lehessek. Ez meglett a nevem beírása által, de hely nem lévén, Losoncra visszamentem és ottan tanultam 1741-ik esztendőnek 6-ka apríliséig. Addig Gyürki István uramnál, mint fiának Pálnak paedagogusa s részszerint deákja ugy laktam, míg a postis Debreczenben elmúlt.

Másfél esztendőben lakván a debreczeni Collegiumban *eloquentiae latinae praesens* névvel az ifjabb deákok között, kik többen voltak száznál. Harmadik esztendőre 1744-ben *logices és oratoriae publicae praecceptor* névvel lettem. Ez esztendő vége felé, t. i. október végén *theologiae praesens* névvel is viseltem, 1745. esztendőnek apríliséig.

A debreczeni kollégiumból Tiszt. akkori professor uraim testimonialisát megnyervén, die 12. octobr. 1745. iskolai cursusomnak véget vettem az hazában, hanem szülém s atyáim látoztatására mentem Rimaszombatba s Losoncra. 1746-ban 16. jan. Losoncra Pozsonyba mentem, de circa 4. februarii érkeztem oda vagy hátrább. A felséges Consiliumtól kinyerendő passus végett ott mulattam ad 12. aprílis. 14-ta Bécshől megindulván 12. maj. Basilea (Basel) érkeztem Helvetiában. A követező 1747-dik esztendőben ugyanacsak majusnak 12-ik napján s szokott censurák után — sőt publica disputatio és theologia critica animadversio kiadása alkalmosságával az reformata Ecclesianak rendes hivatalu egyházi szolgáló száma közzé bevetttem. Die 23. ejusdem (mensis), minekutána az akadémia templomában praedikáltam volna, a basileai antistesit, cum impositione manuum a szent hivatalra felszenteltem, ugyanott a templomban.

Azután 1748-ban 9-ik april post habitam disputationem inauguralem (a betegségeknek az arzoból való felismeréséről értekezett) die dieta *medicinae doctor* névvel lettem. Interea Tigurumban megfordultam. Innen die 25. april. hajón Hollandiába glaronai hajókkal elmentem és május elejére Trajectumba (Utrecht) érkeztem. Majusnak elejétől fogva szeptemberig a leydai akademiában laktam. Szeptemberben elindulván hajón a tengeren Hamburgba, onnan postán Berlinbe s Francofurtumba (Frankfurt) az Oderához érkeztem. Itten három hétig mulattam, azután Braszloban egyig. Ad finem octobris Bécsben jutottam, az hol csaknem egy hónapot töltöttem, kivált proptem bibliothecam caesaream. Circa finem novembris Pozsonyba jöttem.

Mint ahogy pedig még 1747. esztendőben in consistorio esett végezésből Tiszt. Szilágyi Sámuel uram által offeraltatott az (debreczeni) professori tiszt die 30. junii, s majd bővebben ugyanazon év die 6-ta augusti omnium consensu communi; 1748. die 3-a febr. p-dig irá az ur Domokos Márton főbíró ur, hogy a nemes debreczeni ref. tem. kollégiumban philosophiában és mathesisban professorrá hívják, hogy ez studiumokat közösen tanítsam: így Pozsonyból 1-a decemb. elindulván, sok egyes-bajoskodás után 24-ta decembr. Debreczenben érkeztem.

1749-ik esztendőben die 8-va januarii az nekem adsignált parochiális házban jöttem. Die 17-a ejusdem mensi, numeris initium feci, oratione inaugurali habita in auditoria theologica „de *matheseos utilitate in theologia.*“ (Ugyanazon hónap 17-én megkezdtem hivatalomat, beköszöntő értekezést tartván a hittani hallgatóságban. „A mennyiség-tan hasznáról a hittudományban.“)

Die 30. aprilis. Tekintetes *Tatári István* debreczeni senatornak és feleségének *Fodor Mária* asszonynak leányát *Máriát* jövendőbeli házastársul

magamnak eljegyeztem, szüleinek megengedésétől *Erastus* vel *Esasz* napján, mely annyit teszen, mint szerető.

Die 30. julii, ezen esztendőben Beatrix napján az házassági szent életre hit által magunkat köteleztük és Tiszt. Tatarsi Ferencz debreczeni praedikátor uram által az házasságra szerkesztettünk s megáldattunk; ez nap volt a lakadalom is. — Die 1-a augusti feleségemet házamhoz hoztam. sat. sat.

Utazási jegyzetek.

Anno 1746. megindultam Pozsonyból 13. april., az nap Bécsbe mentem, másnap a nürnbergi Bootal (hajóval) el indultam, Linzen által menván 18-án Passaviába (Passau) értünk, de a Dunában való sok kösziklák miatt, melyek a vizből ki nem látszának, sokszor kevéssé mult, hogy belé nem haltunk, mivel Linznel szállottunk a Dunára. Passavián alul van a Perla vize, melyben finom gyöngy terem s vize fetekés. A Dunán mentünk Passaviától is, itt láttam a passau Dolpelnek a képét, mely a kőfalban van becsinalva a templom kerítésében, s melyről mondják, hogy az előtt a templom vagy torony tetején állott volt. Ugy mentünk *Visshofa*, innen már kocsi szállottunk és este hét órakor megindulván a setében mindig a Duna szélén a vizben majdnem egy fertály mért-földet mentünk, azután mintegy 10 óra tájban a kocsi a setében bennünk feldőntött, de bennünk semmi kár nem esett, hanem hogy a nyakam megszegevény, másnap is fáj. 19-én *Straubing*ba értünk kilencz órakor; ott a vendégfogadósnak van egy fészlete, mely egy külön szobában van és meg van rakva a meggyógyultak ajándékaival, melyek aranyból, ezüstből, rézből vagy kőből faragatva vagy öntve, különféle figurákat, mint láb, kéz, szem v. sziv stb. ábrázolnak. A vendégfogadósnak mondtam, hogy a fészlet, mely embernyi magasságu, vérrel verejtékezik, de én megjegyeztem, hogy a veres festék firmásos volt, és mivel akkor ködös volt az idő és a nap nem illuztrálta, csak festetnek tetszett s nem is tetszik meg a vérszivárgás, — így mondtam a vendégfogadósnak maga is — hanem csak mikor szép napfény van, melyből által láttam az egész babonáságnak okát.

20-án *Regensburg*ba értünk. Itt láttam azt a csudálatos templomot, melynek fölbenhagyott épületét neki meg nem építheti, melyet épített egy őrdögök kövme. Ennek a templomnak a kerületében sok boltozatok alatt való epitaphiumok, temetőhelyek vagynak; a többek között van ott egy fészlet is, mely mellett van felfüggesztve egy puska, melylyel egy jáger három ujját ellötte, de annak a fészletnek imádkozván — meggyógyult (!). A templomban pedig szinte van egy fészlet, melynek a szakála nő, de mikor tudakoztam: hát mikor már a sok növés és hosszu idő miatt nagyon megnő, elnyírják-e vagy hóvá teszik? — erre nekem senki felelni nem tudott.

A Benedictinusoknak van abban a városban aranyal és mindennel igen szépen megékített temploma, melynek a boltozatján oly mesterséges festés láttatik, hogy ha szemközben nézed, a Krisztust látod eszedni a kertben az olajfák alatt s felette az anyyalt, a ki biztatni ment; ha pedig ellenkezőleg nézed, akkor az anygal mellette van, s alantabb látszik. Itten commendáltattam Elias Ritter nevű becsültés kalmárnak, a ki jó szívvvel látván, ajánlott Ritter Janos urnak, a ki Augusta városának tanácsosi közül való, vagyis secretáriusa volt; ugy egyszersmind ajánlott Rachel és Münek nagy gazdag kalmároknak is.

Megjártam azt a nagy csudáju ratisbonai (regensburgi) hidat is, mely 600 esztendő s a Dunán 1100 láb hosszúságuban szegletes kővekből 15 bolthajtásra van építve. A hidon van a kakas és kutya, jelvény, melyek fölül azt mondják, hogy az őrdög elragadta volna.

Regensburgból elindulván az augustai bootal 21-én, 23-án delután oda is érkeztem. Ottan megkerestem Antoli Janos nevű materialistát, a ki Zolyom vármegyéből való és a Jacob Vorstadtján (külváros) lakik. Az ő háza szomszédjában van egy serház, én ott tartottam szállást egész péntek reggelig, hogy ott öt napot kellett mulatnom; a gazdát Mayer Györgynek hívják, ki igen emberséges ember s olcsón is lehet élni nála. A Szt. Jákob templománál való luthránus praedikátor Georg Stedelen emberséges jó ember és Christian Fuchs-cker, a ki velem a városban sokat járt. Ez orgon-sta Magyarországon Pozsonyban is volt s ott tanult; ez vitt oly emberhez, a ki nekem az electricitást (villanyosság) megmutatta, arról irt liposei professor Wagner könyvet in 8-o németül.

Az kalmárokhöz elmentem, a kikhez commendáltattam, azok minden emberséggel láttak és Gaup nevű kalmárnak commendáltak Lindauban.

Augusztban (Augsburg) voltam a pápisták fő-templomában, melyet Domkirchnek (szekesegyház) hívának, melyet még a pogányok építettek, mint sok pogány képekbel megtetszik. Láttam a Sz.-Gallus kápolnáján egy festett embert, a ki ujjaival mutat bajin — arra; ott mondják a pápisták, hogy az őrdög Luthert a kőfalon kivitte, midőn Carolus V. proscríbalta (számozta). De igazabb értelme ez, hogy kétfelé viszen az ut és azt mutatja, merre kell menni, mert ha jobbra megysz, egy udvarba megysz, az honnan vissza kell térned. Vasárnap addig sétáltam a városban kívül, hogy kizártak, és a kis ajtón a bebocsátás félfőrintomban tölt; a setében a város körül bolygott szót nagy úgygyel bajjal ugy akadtam az ajtócskánál álló strázsára, már elmentem öt vagy hat kapu előtt is, hogy többet jartam fél mérföldnél fél alá, s onnan egy vártság katoná lámpással kísért a szállásra, holott még napvilág volt, mikor a kaput bezárták, de a betérés idejét nem tudtam s más sem mondotta meg.

E mellett voltam a viztoronyban, melyből az egész város minden házába viz foly. Ebben vizi mesterség által a víz 158 arasz magasságura vitek fel és ugy foly le aztán. Kőlyű forma bunkók nyomják fel a vizet rézesöveken a torony tetejébe. Ilyen torony kettő van Augusztban. — E mellett voltam *Tobiás Mayer*nél, a ki igen ifjú ember mathematicus és akkor rendezte kiadás alá az *Atlas coelestis*, mely 60 Chartából fog állani.

Legdicőségesebb épület a tanácsház, melyben márvány kőből kifaragott sok oszlopok vannak és a felső palotán arannyal beborítottak és láttatnak. Ott láttam nevezetes inscriptiókat és képeket. — Igen szép a fegyvertartóház (arsenal) is, mely teljes mindenféle hadi készüllettel.

April 29-én pénteken reggel megindulván Augsburgba, mentünk Memmingenbe; ez igen szép városka, onnan 1-ső május Lindaubá estve; a szél miatt itt kelle mulatnom 3-ik májusig, mert ellenkező szél fűt. Hanem a s.-galleni börtöl Rorschachba mentem és szerdán délig hajó után ott várakoztam, azaz: 4-ég. Az nap Constantiáig mentünk, ott pénteken a kikindui nagy hajóra, mely Schaffhausenbe ment, felülván, az nap Schaffhausenbe érkeztem, késő este fel. Lindauból a kalmár által commendáltatva lévén az hajónál levő vendégfogadósnak, a ki Landvogt (tartománynag, kormányzó) és nagy ur. E commendationát a hasznát vettem, hogy két ebédért és egy vacsoráért három német forintot húzott rajtam. Onnan 8-án vasárnap delután, az hol a Rhenus a köszikláról leesik, Neuhausba és a ládámat egy gyalog ember vitte a hátán fél forintért. Oda elkísért egy Kupferstecher vagy rézmetsző, figurami legény Holtzhalde Rudolf Janos nevű, a ki a Berichthausban lakik; ott hajós nem akadván, harmadnapra Leingába Tiszt. Oth Lörcincz urhoz mentem és nála haltam; igen tisztességesen látott. Ugy május 10-én delután elindultam és valami Tigurumhoz tartozó kis városkában haltam egy dugasz (?) házban, másnap 11-én Laufenburgba értem délben, és hajó nem lévén, másnap délig várakoztam, azaz: május 12-ig. Ekkor indult meg Laufenburgtól egy glarusi hajó, mely Hollandiába díofatt vitt és ezzel az nap este Bazileában (Basel) beérkeztem. *Soli Deo Gloria!* — — (Vége követk.) *Miless Béla.*

Apróságok és különösségek az angol életről.

(Vége.)

IV. Házassági ígéretekben származott pörök.

Ezek csak Angliában léteznek az európai országok közt. Csak a szabad és mivel Anglia, az mely nem elégzik meg azzal, hogy a társadalom gyengébb felét a nőket oltalmazza minden megtámadás verte magát; mikor a völégény visszalépett. Kér 120 forint kárterítést. A völégény ellenkeresetet indít becsület-sértés alapján. Nevezetesen meny-asszonya, kevéssel a menyegző bekövetkezte előtt, két alkalommal is, először az apja házában, azután az országuton a szemé közé köpött, felpofozta, szakállát rángatta stb. Kér 150 forint kárpótlást vagy a legrosszabb esetben 120-at. A jury azonban az asszony javára dönt el az ügyet, neki ítéltén 50 forintot.

(Azt pedig az amerikai lapok irták ugyanakkor, hogy egyik főb hivatalnok pörbe idézte leányának férjét a thea, kalács és elégetett gyer-

tyák stb. megtérítéseért, melyek az udvarlás ideje alatt pusztultak el.)

Egy 60 esztendő falusi paraszt-asszony bepanaszolt egy hasonló kora gazdát, hogy az őt házassággal biztatgatta, s most egy másik nőse mélyt vett el. A megidézett tanuk valamennyien oda nyilatkoztak, hogy az utolsó ígélet, a miről ők tudnak, ez előtt 10 esztendővel történt. Mind-amellett a szegény öreg parasztot a jury 350 forint pénzbírságra ítélté.

Egy másik ilyen pör tárgyalása alkalmával a bíró ugy nyilatkozott az esküdtek előtt, hogy miután a bevádolt férfi mind állítja, mind bizonyítja, hogy a nőt nem szereti: ez utóbira nézve, nézete szerint még nyereség az, ha az olyan házasságot nem kell elfogadnia. A bíró okoskodásának az az eredménye lett, hogy a férfit csak 200 forint bírságra ítélték.

Egy az uri társaságokhoz tartozó fiatal ember elbolondította egy mászónak a leányát, legelőször az utcán szőlítván meg, midőn az az iskolából ment haza. A leány akkor volt 16 éves. Több-szöri megszólítás és kecsgetés folytán engedett a csábításnak, s keservesen meg is siratta annak eredményét. A szülők a fiatal embert sürgették, hogy vegye el a leányt, s ez azt egy alkalommal az anyá és pár tanu előtt meg is ígérte, azonban az ígélet beváltása esse ágában sem volt. Így került az ügy a törvényszék elé, a hol a fiatal ember nem tudta egyébbel védeni magát, mint hogy a leányt erkölctelenné mondá. Azonban ezen állítás meczafólatatván, elítélték 10,000 forint kárpótlás fizetésére.

S ennyi elég is lesz ezekből a pörökből mutatványul.

A pesti népszínház.

A nagy bizottság, melynek egy mult őszszel tartott négygyülés által földatavá tétettet, hogy a Pesten építendő népszínház megalapítását elő-készítse, munkájában azon stádiumig ért, melyen tul erje megszűnt, ha családost azon föltevésében, hogy egy ily népszínház fölállitásának égető szükségéről mindazok meg vannak győződve s létesítéséhez erejükhez képest járulni is készek, kik a magyar faj, a nemzeti művészet és műveltség érdekeit szívőkön viselik.

A nagy bizottság kidolgozta a létesítés ter-vét, megállapította az építési költségek beszerzésének módozatait, elkészítette a leendő színház alapszabályait, melyek a belügyminisztérium által szentesítettek. Hátra van, hogy fölhívását a közönség elé bocsássa, mi mai napság megtörtént. S most már azon buzgalomtól s azon áldozatkészségtől fűgg, mikor legyen Magyarország fővárosának a több idegen mellett még egy magyar színháza, a mely buzgalommal az eszmét felkarolni, a mely áldozatkészséggel létesítéséhez járulni fog az egész haza közönsége.

A költséget a bizottság alapítás, segélyezés, adakozás, továbbá sorsjáték és ezen célra rendezendő műkedvelő s művelődások által reméli beszervezhetni.

E szert mindenkinek van mód nyujtva arra, hogy járuljon a műhöz, mely érdeklődésünket van hivatva manifestálni legajátább nemzeti ügyünk egyik ága körül.

Egy alapítvány 200 frtra szól, a segélyezés 200 frttól le 10-ig; azon alul adakozás cizmen fogadtatik bármely összeg a szent célra, mert a legszegényebb ember előtt sincs elzárvá a nemes adakozás útja.

Szerkesztőségünk mindenkinek szolgálgyűjtő ivvel, melyen a fölhívás és az alapszabályok is egész terjedelemben foglaltatnak. Tisztelettel fölszólítjuk a kaszinók, az olvasó körök s egyéb egyesületek elnökségét s tagjait, magán hivatali karokat, az előljáróságokat városokban és község-ekben, a lelkeseket, vidéki lapjárásainkat, a magyar lakosságot összeségekben és fejenként; karolják föl fővárosuk magyarosodásának ügyét azon nemes lelkesedéssel, melyre méltó, mely nélkül az üzlet foglalja el a templomokat, s mely a magyar fajnak oly szép jellemző tulajdonsága volt mindenha.

Pest városának képviselő testülete hála rá kötelező áldozattal indult elől, egy oly telket ajánlván föl ingyen a leendő Pest legdíszesebb helyén, a sugáruton e célra, melynek értéke ma is meghaladja a 200,000 frtot. Mi többi Magyarországu valagny hivatva a többi 500,000 frtot összerakni.

Fogjuk-e? — Tudni nem lehet, kétségsbe vonni nem szabad!

Mi szivesen ajánljuk föl közbejárásunkat olvasóink számára: ha ki igénybe veszi, az adományokat nyilvánosan nyugtatjuk s átszolgáltatjuk rendeltetére helyére.

Nincs tehát egyéb hátra, minthogy a nagy bizottság által kiadott első fölhívásból a következőket fölvegyük:

„Az aláírás összegnek csak is későbbi fölhívásra leszenk befizetendő, s pedig négy egymás után következő negyedévi egyenlő részletben, melyek elsője a fölhívást követő két hét alatt, a második részlet három hóval később stb. fizetendő. Az aláírók neve az összegekkel együtt hirdalpillag közlő foglank tétetni.“

Az alapszabályok 9. §-a így szól: „A mint 200 alapítvány aláírva leszen, az aláírt alapítók közgyűlésre foglank összehívni, a társulatot megalapítottnak kimondják, s a részletes alapszabályokat megállapítják, a színházépítés ügyét kezökbe veszik s életbe s működésbe tétele iránt intézkednek.“

Igy ki van jelölve az ügy létesítésének útja, a munkának van gazdája, addig, míg ez elértik, az alapszabályok értelmében *Liphthay Béla* báró áll az ügy élén, ő képviseli a hatóságot a harmadik személyek irányában: csak a közönség részvéte van hátra, melyet jelen sorainkkal kívántunk tette s szölitani.

„A Vasárnapi Ujság“ szerkesztősége.

Alapkövetétel a Ferencz-eszatornán.

A király körütja alkalmával azon pontnál, hol a sztapár-ujvidéki öntöző-eszatorna a régi Ferencz-eszatornából kiágazand, nagy ünnepegyesség történt meg az első ásó-csapás.

Vasárnap, május 5-én reggel Kis-Sztapárnál, a szatorna torkolatánál ezernyi néptömeg gyült össze. Lobogók lentek körszörűl, s diadálveket is állítottak. Miután a király a biécsmezei főispán által üdvözöltetett és a seherbe öltözött hölgyek üdvözletét viszonozta, egy e célra állított szatorba vonult, melylyel szemközt a szabad ég alatt oltár volt elkészítve. Haynald érsek fényes papi segédet mellett a szent-misést végezvén, rövid egyházi beszédet tartott. Ezután a király Türr tábornok vezetésé mellett egész kíséretével az új szatorna torkolatához ment, itt egy ezüst ásóval (nyele világos kék bársonnyal volt bevonva és ezüst szeggekkel kiverve) az első ásónyí földet emelte ki; utána gr. Lönyay miniszterelnök, B. Wenckheim és Kerckapoly miniszterek, gr. Bellegarde szarmység egy-egy ásónyí földet emeltek ki és vetették a gyönyörű művi talicskába, melyet Tisza Lajos közlekedésügyi miniszter mintegy 50 lépésnyire tolt és így az új töltés első alapját lerakta. Innen a király az építendő szilip helyére ment, miután a következő okmányt aláírta volna:

„A mult század végén egy, a Danát Monostorszegtől a Tiszával Földváránál összekötő házható szatorna építésének engedélyezéséért gr. Apponyi Antal, gr. Harrach és Kis testvérek folyamodtak. — 1794-ben ő Felsége, boldog emlékezetű *I. Ferencz*, Ausztria császára és Magyarország apostoli Királya, az építési engedélyt kiadta, megengedvén, hogy a szatorna nevével viselje, s azon a házjász magyar lobogó alatt történték. — 1802-ben Ferencz-eszatorna néven átadott az a fogalomnak. — 1842-ben ártott az állam birtokába. — 1855-ben ő Felsége dicsően uralkodó *I. Ferencz József*, Ausztria Császára és Magyarország apostoli Királya uralkodásának 7-ik évében befizetett a nevérol nevezett *Ferencz József* szilip Bezdánán, mely a szatornának a Dunából való táplálására szolgál. — 1870-ben a magyar törvényhozás, hogy ezen fontos víz ut tőkéltes jó állapotba helyettesítsék, s oly módon átalakítsák, hogy míg egyfelől a nedves években összefutott hó és esővizet levezető erét képezendi, másfelől az aszályos években öntözésre használtassék, meghozta a jelen törvényt, mely által „a szatorna rendszeres átalakítására, meg-

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

(Gáspár Imre.) Itől több szépirodalmi közlöny, s lapunk is, figyelemre méltó tehetségről tanuskodó költeményeket közölt...

(Zsilinszky Mihály) szarvasi főiskolai tanár és könyvtárnok „Szarvas mezőváros történelme és jelen viszonyainak leírása” című munkára hirdet előfizetést...

(Petrik Géza kiadásában) megjelent: 1. „A világtörténelm alaptulajdona.” A gymnasium felsőbb osztályai számára. Irtja Batizfalvi István tanár...

(Pályázat naplóra.) A földművelésügyi miniszterium ezúttal évenként egy népszerű gazdasági naplót szándékozik kiadni...

(Pályázat naplóra.) A földművelésügyi miniszterium ezúttal évenként egy népszerű gazdasági naplót szándékozik kiadni...

(Földművelésügyi miniszterium) ezúttal évenként egy népszerű gazdasági naplót szándékozik kiadni...

(Röpiratok.) A képviselőválasztások alkalmára ismét több röpirat látott napvilágot.

(Új zeneművek.) Rózsavölgyi és társánál megjelent: „Musikalischer Kalender”...

(Tábori székelyek.) A tábori székelyek énekeiről és műveiről írt egy érdekes tanulmány...

(Az oroszok és természetisgatók.) Május 6-án a balvány-utca 9. számú ház hátsó épületén, melyet éppen lebontanak...

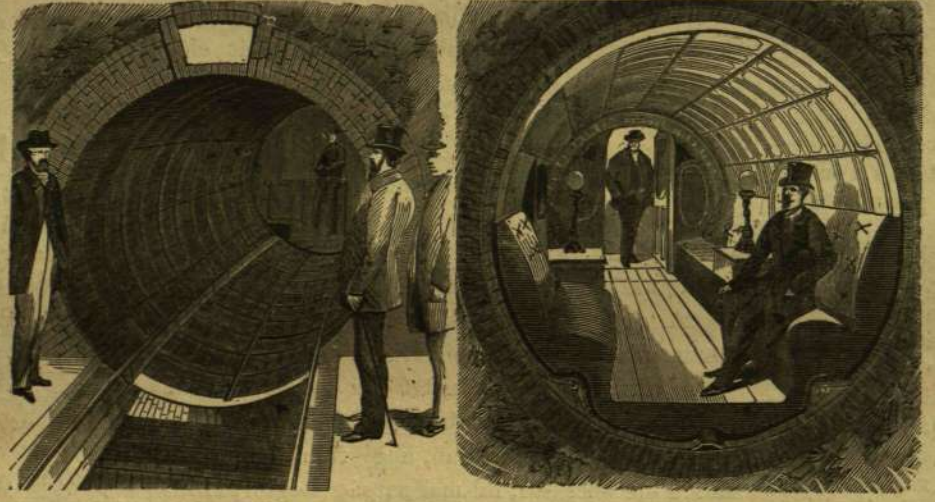
hosszabbítására, öntöző-csatornákkal való kiegészítésére s annak üzletben tartására...

(Névezetes város.) A világnak némi tekintetben egyetlen és páratlan városa mindenestre Píochi, Nevada államban, Észak-Amerikában...

(London népessége) 2.803,034-ról, a mennyi t. i. 1861-ben volt, a múlt évben már több mint 3,883,000-re szaporodott...

(Hogy tudnak a madarak szeretni?) Gyakran olvashatni elvetemedett anyákról, kik kideideiket kiteszik, vagy éppen meggyilkolják...

(Légnyomatu vaspálya.) A légnyomatu vaspálya New-Yorkban...

Légnyomatu vaspálya New-Yorkban.

Angliában egy óta nyert adatokkal, a bünöknek a műveltelembe osztályokra való szorítkozását meglepően mutatja, mivel most sem írni, sem olvasni nem tud a vádoltak közül 36%...

Angliában egy óta nyert adatokkal, a bünöknek a műveltelembe osztályokra való szorítkozását meglepően mutatja...

hosszabbítására, öntöző-csatornákkal való kiegészítésére s annak üzletben tartására...

Ezen okmány és a csatornára vonatkozó törvényekkel mása pergamenre írva s a ma forgalomban levő magyar arany, ezüst és rézpénzek egy-egy példánya az alapköbe tetteit...

Légnyomatu vaspálya.

Olvashatók kétségkívül hallottak már az ugynevezett légnyomatu szállítási rendszerről, mely a levelek és kisebb csomagok tova szállítására több nagy városban használatba van véve...

Ez újivatu vaspálya szerkezete a lehető legegyszerűbb. Egy nagy csőből áll az, melyben egy kis kocsi, mintegy dugattyut képezve, a lég kiszívása vagy befújása által villámsebességgel előre vagy vissza.

Rajzunk balfelől az új légnyomatu vaspálya alagútjának végét mutatja egyik állomásánál, jobbra pedig a kocsi belsejének felszerelését...

Egyveleg.

(Egy lelkismeretes hírlapkiadó.) A „New-York Herald” Amerika egyik legtekintélyesebb közlönye...

(Az emberélet becse Amerikában.) Az Egyesült Államokban az emberélet, már t. i. a közönséges embereket, egészen másként becsülik meg...

(Az amerikai sajtó.) Az amerikai sajtót jelenleg 5845 hírlap képviseli. Ezekből 574 naponként jelen meg, 107 kétszer s 115 háromszor hetenként...

(Nevezetes város.) A világnak némi tekintetben egyetlen és páratlan városa mindenestre Píochi, Nevada államban, Észak-Amerikában...

(London népessége) 2.803,034-ról, a mennyi t. i. 1861-ben volt, a múlt évben már több mint 3,883,000-re szaporodott...

(Hogy tudnak a madarak szeretni?) Gyakran olvashatni elvetemedett anyákról, kik kideideiket kiteszik, vagy éppen meggyilkolják...

(Légnyomatu vaspálya.) A légnyomatu vaspálya New-Yorkban...

(Röpiratok.) A képviselőválasztások alkalmára ismét több röpirat látott napvilágot.

(Új zeneművek.) Rózsavölgyi és társánál megjelent: „Musikalischer Kalender”...

(Tábori székelyek.) A tábori székelyek énekeiről és műveiről írt egy érdekes tanulmány...

Herkules-fürdő és környékének geológiai viszonyait tanulmányozta, hogy azokról kellő leírást adhasson a helyrajzi emlékkönyv számára...

(A magyar földhitelintézet) május 2-kán tartá közgyűlést. Az elnöki jelentés szerint az intézet a lefolyt évben igen kedvező üzletet mutatott...

(Az állattartó részvénytársaság) az állattartó igazgatóját Berecs Antal urat választotta, ki a természetudományoknak a kolozsvári és pesti gymnasiumoknál 14 éven át tanára volt.

Egyház és iskola.

(A csángó magyarokról) László István melleg hangon irt felszólalást tesz közre a „Népiskola”-ban.

(A sághvári reform. egyház) Somogyban, melynek egykor a híres Szilárdy László, volt halasi lelkész is, volt papja, Kálmán Gyula urat, a pesti reform. középtanoda tanárát lelkészül választotta.

Balesetek, elemi csapások.

(A máramaros-szigeti borsasztó tűzvészéről) írják, hogy vigyázatlanság következtében lett most is, mint néhány év alatt már négyeszer, a lángok martalékává a város.

(Erdőégés.) A Buda melléki kincstári erdő máj. 6-kán kigyuladt. A tüzet a kerekedett szél nagyon elterjedte, s mintegy tíz holdnyi erdő elhamvadt.

Közintézetek, egyletek.

(A magyar tud. akadémia) második osztálya tartott máj. 6-án ülést. Römer Flóris, mint az 1871-ik évi nagygyűlésben megválasztott rendes tag, olvasta föl székfoglaló értekezését...

(Röpiratok.) A képviselőválasztások alkalmára ismét több röpirat látott napvilágot.

(Új zeneművek.) Rózsavölgyi és társánál megjelent: „Musikalischer Kalender”...

(Tábori székelyek.) A tábori székelyek énekeiről és műveiről írt egy érdekes tanulmány...

karját törött pallér, nem omladék által sebesítették meg, hanem az épület ellenkező oldalán első emeleti folyosón állván, onnan mindkettőjük a fal omlása által előidézett erős légnyomás által sodortattak le az udvarra. Az országuton 30. sz. szintén bontják a régi házat, hogy újat emeljenek helyébe, s egy fal a szomszéd magyar utcát 32. sz. ház udvarára omlott, de szerencsére itt ember-élet nem eset áldozatul.

** (A sok égi háború) a Balaton mellett egy mást éri, s Zamárdiban (Somogy megye) egy szekérnél legényt két ökrével agyonütött a villám, Veszprémben pedig egy házat gyújtott föl.

** (B. Orczy Elek), ki vasárnap délután Károlyi Pista gróffal a városerdőben kocsiházt, a fogatból kifordulva lábát törte.

** (Majláthényi Dezső volt képviselő) Zsobokon szerencsétlen esés közben eltörte lábát.

** (Nász helyett gyász.) Ludewig György százados a 8-dik dzsidás-ezredben és századparancsnok Szoboszlón, czellővészet alkalmával nem tudta elsütni fegyverét a csővét maga felé fordítva, vizsgálta és ekkor hírtelen elcsúszott a csővét egy percz alatt kioltá. Az elhunyt Molnár György köztisztviselőben álló dobcezen polgár nevelőleányának jegyese volt s legközelebb kellett volna az esküvőnek megtartatni.

Mi újság?

** (A király) pénteken reggel érkezett vissza Budapestre alföldi körútjából, miután Temesvár után Aradot, Mezőhegyest, Orosházát és Szegedet meglátogatta. Pénteken május 10-én délután 4 órára volt kitűzve a tavaszi első lövészverseny, melyre a királyt is várták.

** (Huny gr. budai katonai főparancsnok,) úgy látszik, nem szereti a tisztelgéseket. Közelébb ugyanis parancsot adott ki, hogy hivatalos utazásában azon helyeken, hová érkezni fog, csak egy altiszti vagy közember járja, a ki a kocsi megmuntassa, mely rendelkezésekre él, s szállására elvezesse. A ceremóniákat és ünnepélyes fogadásokat örömmel elengedi. — Követhető példáját az egyszerűségben — sok képviselőjelelt, ki nagy parádával, diadalmenettel viteti végig magát hívei által utazhosszat.

** (Sinházi pör.) A nemzeti színházról közelebb megvált Némethy Irma k. a. és Orczy báró intendans közti hírlapi polemia fejlődött, ki Némethy Irma egyik nyilatkozatában fölémlítette, hogy Orczy báró előtte és Trousil bécsi énekesnél előtt, midőn ez utóbbi a nemzeti színháznál vendégszerepelt, a dráma személyzetéről igen lealzólag nyilatkozott, „Gesindel“ és „Bagage“-nak nevezte, „a kik egész éjeket a kocsmban töltöttek.“ — A nemzeti színház első rendű tagjai ennek folytán a belügyminiszternek egy emlékiratot adtak át, melyben erkölcsi lehetetlenségnek mondják, hogy ily előzmények után tovább is a nemzeti színháznál maradassanak. Kérik tehát, hogy a belügyminiszter mentse fel őket szerződési kötelezettségüktől. A memorandumot aláírták: Szigeti József, Szerdahelyi Kálmán, Feleki Miklós, Molnár György, Szigeti Imre, Náday és Benedek.

** (A kisajátítási esküdtsek) első tárgyalása múlt héten ment végbe Pesten. Az esküdtsek 12 pesti polgárból alakult meg. Az esküdtseki eljárás tárgyát a pest-terézvárosi kétszáz-utczában 726. sz. alatt fekvő, a Fürst-féle örökösök tulajdonát képező telekből s házból álló ingatlanok képezte, mely a sugárút vonalába esik, s mely iránt a kisajátítási eljárás már megindított. A közmunkatanács becselése ellen a tulajdonosok kifogásokat tettek s ezek alapján a kárpótlási összeget az ajánlott 16,934 frt helyett 34,000 frtban kérték megállapítani, arra is hivatkozván, hogy ezen ingatlanokat, még mielőtt a sugárutról szó lett volna 32,000 frton eladhatták volna. A közkeletű miniszteriumot, mint felperest Ghyecz Gyula ügyvéd képviselte. A miniszter megbízott kérte, hogy a kárpótlási összeg 26,164 frtban állapítsák.

sék meg. Az esküdtsek a 34,000 frtot ite meg. A második ülés tárgya volt a Doctor (fényképezés)-féle a ház kétszerecsen-utczában, melyért a tulajdonos 35,000 forintot kért s a közmunkatanács 23,331 frtot ígért. Az esküdtsek a kisajátítási összeget 9 szavazattal 3 ellenében 32,000 frtban állapítá meg.

** (A magyar általános hitelbank,) egyik legnagyobb pesti pénzintézet, igazgatóság titkárául dr. Takács Lajos egyetemi magántanárt s alapon képzett jogászaink egyikét hívta meg. Dr. Takács már elfoglalta hivatalát, s mellett azonban előadásait is folytatja a pesti egyetemen, s jelesen a fényképezés a római jog általános tanait tekintettel a magyar törvénykönyv tervezetere adja elő.

** (Házasságok.) Törs Kálmán esküvője Szigligeti Aranka k. a.-nyal máj. 8-án ment végbe a terézvárosi templomban. — Bexheft Armin, az „Ung. Lloyd“ egyik derék munkatársa, szintén e nap esküdt meg Szabó Ilka k. a.-nyal. — Merzich József ügyvéd és a „Györi Közlöny“ szerkesztője, e hó 6-án vezette oltárhoz Peer Janka kisasszonyt.

** (Sopver Jenő,) ismert tehetséges hangversenyző és zenetanító, vasárnap reggel öngyilkossági szándékból két izben is a Dunába akart ugriani, azonban Holdampf Mihály matróz által szándoka kivitelében mindkét izben megakadályoztatott. A szerencsétlen, ki úgy látszik, elme-zavarodottságban szenved, a Rókus-kórházban ápolják.

** (Koronay ügyvéd neje,) a kin férje minap revolverrel 7 lösebet ejtett, már minden veszélyen kívül van: az arczán ejtett sebek mind begyógyultak.

** (Komáromy György halálát illetőleg) a „P. Napló“ azt írja, hogy egy szerencsétlen esés következménye volt, míg a kolozsvári „M. Polgár“ szerint csakugyan párbajban esett el, s két nehéz sebet kapott vállán és altestén. Négy napi szenvedés, sok vérvesztés után halt meg, s előhaladt kora is hozzájárult a bajhoz. A „Testvér“ szerint pedig már az a körülmény is, hogy Klapka György és gr. Csáky Tivadar épen Salzburgban voltak, a találgatásoknak újabb anyagot nyújt. A temetés múlt vasárnap történt meg Kolozsvárt.

† (Halálhír.) Szilágy-Somlyón m. hó 29-én hunyt el 89 éves korában Kovásznai Kovács László, jótékonyaságáról és emberszeretéről ismert hazafi a ki egykor főjegyzője, később pénztárnoka, a 40-es években pedig vezérszónoka volt Krasznamegyének. Végrendeletében szép összeget rendelt jótékony és hazafias célokra. Hagyott t. i.: a magyar tud. akadémiának 500 frtot, a magyar írói segélyegyletnek 500 frtot, a sz.-somlyói közös iskola alapjára 500 frtot, a debreczeni ref. főiskolának 1000 frtot, a zilahi ref. főiskolának 1000 frtot. Azon nőnek, ki végperczéig ápolta, nyugdíjt rendelt. Cselédjeinek egy évi fizetésüket kiadatul rendelt. Kisebb adósságait a környékben elengedte. — Simoncsics szül. Palaczk Anna asszony, néhai Simoncsics Jánosnak a nemzeti színház volt intendánsának özvegye, 86 éves korában meghalt.

— (A szinügy-pártoló közönséghez.) Ország-szerzte általános nyilváníván azon ohaját, hogy a magyar színészet nyugdíjalapjának növelése érdekében adakozásra felhívó izek, melyekkel 10,000 példányban bátorodottunk megkeresni a magyar színügy pártolóit, az annál fényesebb eredmény elérése tekintetéből még egy ideig hagyassanak a gyűjtőknél, azok beküldésének határidejét a köz-kívánat folytán f. é. június 30-dikáig meghosszabbítani köteleességünknek tartjuk, és hazafini bizodalommal kérjük az illetőket, hogy az aláírási izeket a főlebb kitűzött napig az ellenőrzés eszközölhető végett — még azon esetre is okvetlenül visszaküldeni méltóztatassanak, ha talán fáradozásait nem koronázta volna az általuk remélt siker. Pest, 1872. május 1. — A sinéskebelet központi kormányzó tanácsának elnöksége.

Nemzeti színház.

Péntek, máj. 3. „Romeo és Julia.“ Szomorujáték 5 felv. Irta Shakespeare; ford. Szász Károly. — (Jeney Kornélia k. a. fölleptéül.)

Szombat, máj. 4. „A boldogság első napja.“ Vig opera 3 felv. Zenéjét szerzte Aufer.

Vasárnap, máj. 5. „A lenéz.“ Népszínmű 4 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, máj. 6. „A jó hasafajk.“ Eredeti vigjáték 4 felv. Irta Toldy István.

Kedd, máj. 7. „Toll Vilmos.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Rossini. — (Ellinger József k. a. első színi kísérlettel.)

Szerda, máj. 8. „Aesopus.“ Eredeti vigjáték 5 felv. Irta Rákosi Jenő.

Csütörtök, máj. 9. „Az afrikai nő.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Meyerbeer.

Szerkesztői mondanivaló.

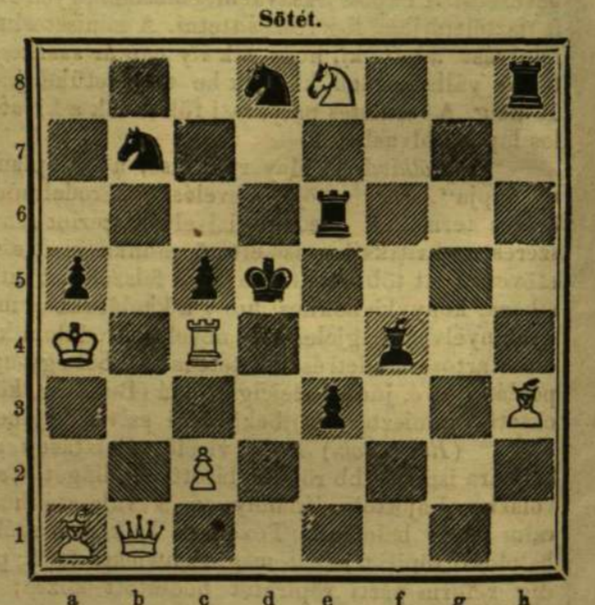
— H. S. Balogh Ferencz egyháztörténelmi műve tel-jeesen, tudunkra, még nem jelent meg. Magyarul, oly terjedelmi (protestáns szemlélet) egyháztörténelmi mű még Farkas József, két kötetben. A német irodalomban nagyobb és részben a válogatás; ajánlhatjuk Hase K. jeles munkáját (mely után Farkas is dolgozott) vagy Hagenbachét, ki mivel közönség számára, felvadások alakjában dolgozta föl az egyháztörténelmet. Aesthetikai tankönyvül Köstlin, vagy Lemeke-t ajánlhatjuk a sok közül. Amaz alaposabb, emez népszerűbb; Vischert csak Hegel bölcsészeteinek alap-pon ismérőit értheti mindenütt; egyébiránt magyar tan-önyv is készült, a Gregussé, a Kisfaludy-társ. megbízásból. — K. — var. Almási. Más lap pályázatánál megbukott verseket közölni nem tartozik ambícióink közé; különben sem vagyunk ama lap szerkesztőségével összekötötteben. Az egyenesen hozzánk küldött három vers közül sem közölhetünk egyet is.

— Kun László. A második „javitott“ (?) kiadásban sem közölhet. Nem emlékszünk már, milyen volt előbb s hogy nyilatkozunk föléve évek előtt. Most: hosszúra nyujtott, épen nem balladái meneti; a mellett oly izléstelen sorok vannak benne (még pedig nagy számmal), hogy e miatt sem adhatók. Nyugodjék meg benne.

— Eötvös L. sirhalma fölött. A baráti kegyelet aug-galta költemény, korán elhunyt fiatal barátunk sirja fölött, részvéttel olvastuk. De gyakorlatlanabb kézzel van írva s kevesebb költséget van benne, mintsem a nyilvánosság elé adni helyesnek tartanók.

SAKKJÁTÉK.

650-ik sz. f. — Szerényi Bélától (Pesten.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 645-ik számú feladvány megfejtése. (Teengs J.-tól Londonban.)

Vil. Söt. 1. Fh8-g7 Hb5-d6: (!) 2. Fg7-f8 tetsz. szerint 3. H ad mattot.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolczban: Czenthe József. — Gelsen: Gleinger Zsigmond. — Jászberényen: Galambos István. — Kecskeméten: Galambos László. — Karcagyon: Kacsó Lajos. — Homoródn: Farkas Bertalan. — N.-Szalontán: Kovács Albbert. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Morse Sámuel (arczkép). — Elégia. — A karslakei-lelkész. — A világláttatás helyisége Bécsben (képpel). — Hatvani István emlékgjegyzeteiből. — Apróságok és külön-összegek az angol életről (vége). — A pesti népszinház. — Alapkö-ltetel a Ferencz-esatornán. — Légnyomatu vaspálya (képpel). — Egyveleg. — Tarház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felölő szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

A királyitalhoz!*)

A királyital által meggyógyultak, nagyobb részt hivatalos, vagy törvény-szerűleg, s nyolcz esetben még esküleg is igazolt bizonyítványok' es ismerő iratok szerint a következő betegségekkel:

Leptályog-mérgezés (gonoszabb az eb-dühnél), mely gyógyszer alkalmazható itt sikerrel?!

Eb-düh (csak két üveg használata által).

Nehéz sebek (gyorsan, sebláz csaknem minden fájdalom nélkül).

Gyomor-rák, s gyomorszervek tökéletes elzárása (magában Berlinben a „Bethania“ legnagyobb gyógyintézetben) a betegnek három napon át sem étel, sem ital, sem pedig gyógyszer nem nyújtottak; az ital megnyitá az étcsatornákat s gyomor-t, s a borzástól fájdalom erre csakhamar elenyésztek, a beteg az orvosok által már feladotván, mégis a legközelebbi napon felkeve, s 4 üveg használata után foglalkozása után láthatott.

Halalozó szívbetegségben, sok esetben szívgyöreséssel párosulva, a gör-csök már az első ivás után, s úgy tovább: egy ily beteg, egy berlini tudós orvos által, három hónapig sz hatzalnanul gyógyke-zelést, többszöri gyökerees megvizsgálás után azon nyilatkozattal hagyá el, — hogy a betegséget ellen gyógyszer nem létezik, s ő legelőbb három nap alatt a halál bekö-vezését várja, — de a következő napon ágyát elhagyá, s borzalmas szívgyöres már az első ivás után elmaradt, az orvos az esetet később kétségbe voná, hogy felgyö-gyult, de a beteg 1868-ban házasságra lépett.

Minden szemetegésben, s gyógyíthatlan megvakulás eseteiben, hol még a mütét sem vala lehetséges, s pedig a szemillák kristalizált vizének magába szívása által; egy 6 év óta tökéletesen vak (Bellevue, Trier mellett) visszanyerte szemvilágát egyetlenegy üveg királyi-ital által, egy másik 4 üveg, egy harmadik 13 üveg által; rövidlátók néhány üveg használata után észlelék, hogy erő-rebben s messzebbre látnak; — szemgyu-ladások, ivás s melegburogatások által (vegyítve az ital langyos vízzel).

Nagyothallók (egy család-ban két egyén csak két üveg használata után).

Gyomorfájdalmak, 20—40 éven át tartó gyomorgöresék, itt hathatósága a leggyorsabb, midőn már minden gyógykezelés és szerek ártalmasak.

20—30 éves eszűsfájdalmak, benuállal (igen gyakran már 1 üveg után, valamint nyelvbnuulás).

Tüdőlobok, a legmagasb stá-diumban, már néhány ivás után, s főleg minden vérvesztés nélkül!

Lobosbetegségekben, még agyvelő-gyuladással is, néhány ivás után, az öljög soha nem használandó! (langyos burogatások).

Forrtályos s heves sebláz, né-hány ivás után s burogatás, s a leptályog megmégérése eseteiben (mint fentebb), hol a atályog a csontokba helyezkedik, 1 óra hosszat a tagbetételvel, az üszög le-horzoztatik, így az izsók-hus gnyed-ésnekn indulván, a sebek is gyorsan gyö-gyulnak.

Orbánecz, lázas jelenetek, gyer-mekágy s ideglázban szenvedőknél, (a láznál hányszor következik be a gyomor-idegek erősítése után, de nem mint a hnyat-otószernél gyengítés által).

Nehéz görvény s mirigyfájdal-makban, gyakran egy vagy még kevesebb üveg után.

A királyital egyedüli feltalálója s készítője:

Jakobi Károly, valóságos egészségi tanácsnok, lakása: Berlinben.

Egy üveg királyital kivonat ára: (háromszor annyi vízhez) 1 ft. 60 kr., illetőleg 1 ft. 70 kr. o. ó.

Kapható a következő gyógyszerárakban Pesten: Török József király-utca 8-ik szám alatt; Debrecezen: dr. Rothschnek; Pécs: Kunz F.; Székesfehérvár: Braun J.; Ungvár: Bene L.; Zágráb: Mitlbach S.; Szegeden: Meák Gyula, s Bécsben: Haack H. főügynöksége által IV. Paulanergasse 4. sz. alatt.

*) A királyital, mely számtalan gyengéd növénynevekből készített limo-nádé, minden egyéb más, — csak gyógy- s titkos szer — nem; az, a testi szerveknek a legnagyobb mértékben egészségi anyagokat nyújt, mely által a természet (a vér-s nedvek javulása által) annyira megváltozik, hogy a betegség okai s az által a beteg-ségek, magától elenyésznek.

Vidats István gépgyára

Pesten, kényul-utca 8. sz.

ajánlja a t. gazdász urak becses figyelmébe legjobb szerkesztői vi-lághírű

Vidats-ekéit, állitható taligáit, szecs-kavágoit, darálóit, Cseplőgépeit gőz- és lőerőre,

Kukorica-morzsolóit, gép-szóna-gerebélyit és VIDATS-rostait s kitűnő borsajtóit stb.

Biztos kutyföböl tudomásunkra esvén, mikép találkoznak külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-ekéket utáncsináltatni s a Vidats nevet is az így utáncsinált ekékre hamisan rányomatni szabad-nak tartják. 1280 (6—6)

Ezen jogtalan és méltánytalan, de e mellett ránk nézve káros eljá-rás ellen midőn ennell határozottan tiltakozni köteleességünknek tartan-ók, egyszerűen figyelmeztetjük tisztelt gazdáinknak, kik gyárunk megrendeléseikkel megisztelni méltóztatnak, és azokat, kik gyárunk készítményeinek elárúsításával foglalkozni óhajtanának, miszerint meg-rendeléseiket ezental a hamis ekékkel megcsalás kikérülése tekintetéből közvetlenül gyárunkban Pesten, 2 nyul-utca 8. sz. megtenni szíve-skedjenek.

Képes árjegyzékeket kívánatra bérmentesen küldünk.

ÓVÁS.

Mintthogy én, az itt oldalt látható Wheeler és Wilson varrógépek Manufacturing Compagnie New-Yorkban féle véd-markot, mint magyarországi képviselő a magas kir. magyar kereskedelmi miniszteriumnál, valamint a pestbudai kereskedelmi kamránál bejelentőztattam, bátor vagyok a t. cz. közönséget arra figyelmeztetni, hogy csakis azon varrógépek, melyek ezen véd-markot magukon hordják, valódiak, — s fel vagyok jogosítva mindazon, a „Wheeler és Wilson Compagnie“ czég vagy blyeggel hamisított utáncsínatokat a törv-ény védelme alatt lefoglaltatni. 1289 (2—34)

OHM C. O., Pesten, József-ter 15. szám alatt. Egyidejűleg képviselője a Grover és Baker Bos-tonban, — a Lamb-féle fagon kötőgépeknek U. St. New-York, s a Rudolf-féle szab. keztyű-varrógépeknek. Kézi varrógépeknek lábitó-álványnyal vagy anélkül 30 frton kezdve s feljebb.

Fagylalt-gép.

Munkaképességre, valamint jégmegtaka-ritásra nézve sokszorosan kipróbált, itt helyben úgy mint a vidéken gyakorlatilag bebizonyult gépek, különösen

czukrászok és kávésok, valamint magánosok számára minden nagy-ságban kaphatók legutányosb áron Mayer Ferdinándnál, rézműves, keeskeméti-utca 8-ik sz. alatt Pesten.

Lőerejű oszlop-cseplőgépek, valamint egyéb gazdasági eszközök raktára.

Alulírott közhírre teszem, misze-rint nálam a külföldi leghiresb gyárak által készített lőerejű cseplőgépek, — melyek egyszerűségük, könnyűségük s olcsó árúknál fogva legjobban ajánlat-nak — folyton készletben tartatnak. Ezen gépek két erős vagy három

gyengébb lő által hajthatók s naponta 150 nagy keresztet cséplenek, egyszerűségi-én a szalmát hátulról kirázván, semmiféle toklást hátra nem hagynak. Meghatározott árak loco Ó-Bécsen 140 frttól 600-ig; 6 lőerejű, szállítható, tisztító-gépezettel, melynél a gabona rostáltn kijön, 1850 frt.

Minden raktáramon eladott gép előbb összállíttatik a értők egy évi kezesség vállaltatik, kivéven azon eshető hibákat, melyek vigyázatlanságból eredhetnek. Nemkülönbön kaphatók kitűnő szerkesztű cseh boronak, párja 31 frt. Kovacsolt vasekél 17—18 frt, ehhez taligák 12 ft. — Ujabb minőségű ku-korica-morzsoló-gép 52 frt. — Kézi szecs-kavágók 50—80 frt. — Lőerejű szecs-kavágók 120—220 frt. — Fafűrészlők 2 lőerőre alkalmazhatók, melyek na-ponta 12 öl fát vághatnak, 160 frt.

Raktáram létezik saját házámmal Ó-Bécsen, a hol is nevezett gépek megtekinthetők. Krwarics Hugó, gazdász és gazdasági gépezetek raktára. 1295 (1—9)

HETI-NAPTÁR. Table with columns for months (Május, April, Nizan R.), days of the week, and religious events. Includes dates for Easter, Pentecost, and other church holidays.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. — Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokaként: Egy négyszor használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalknak számára hirdetésjegyet elfogad Bácsben: Oppelk Alajos, Wollzelle Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzelle Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 80 krajczár.

Ghyezy Kálmán.

Azon kevesek közt, kiknek honszeretetéhez, e pártzenvedélyektől zaklatott hazában és korban sem fért még az ellenpártok részéről is a gyanúsítás árnyéka, kiknek észtehetségeit, tudományos készségeit, szónoki és államférfiu tehetségét s tiszta és nemes jellemét, pártkülönbég nélkül mindenki elismeri e hazában, azon — fájdalom, már ma, a gyanúsítások e szerencsétlen korszakában, nagyon is kevesek között foglal helyet a férfin, kinek ismert arcvonásait ma másodizben*) mutatja be a Vasárnapi Ujság olvasóinak. Mint a jobb oldalon egy Deák és Csengery önzetlen haza-szeretétét, magas elméjét, tiszta jellemét az ellenpárt sem vonja, nem vonhatja kétségbe, ugy a baloldali Ghyezy iránt is tisztelettel adózik az a párt is, melyhez nem tartozik, melylyel annyiszor szemben állt az eszmék tusáiban. Férfiakhoz illő tusa az, a meggyőződés fegyvereivel egyik, a haza sorsán való aggodalom virrasztó mécsével a másik kézben. S ha mély fájdalommal kell látnunk, hogy anynyi, egykor osztatlanul tisztelt nevet hurcolt sárba a gyanúsítás, vagy nyütt el a közélet emésztő harcza, örülhetünk: hogy mégis vannak jelesek, kiktől az elismerést ellenfeleik sem hajlandók megtagadni.

Ezért keltett általános sajnálkozást a tudósítás, hogy Ghyezy Kálmán, a baloldalnak határozottan legnagyobb tehetsége, a magánéletbe visszavonulásra határozta el magát s belefáradva az éles párt-harcok sivar tüzelmibe, agguló kora- s megren-

dült egészségében elég okot talált a politikai pályáról lelépésre és választó kerülete bizalmát, a jövő országgyűlési választásokra — nem fogadja el többé. Ezért ébresztett általános örömet a még bizonytalan reményként felcsillanó hir, hogy elhatározását utóbbi időben mégis megingatták pártjának s választó kerületének kérései. Ohajtjuk, ohajtjuk mindenki: az utóbbi hir legyen igaz, s Ghyezy bölcsességét, mérséklő erejét, alapos és sok oldalú tanulmányait ne nélkülözze a haza a közelebbi országgyűlésen se, ne nélkülözze még igen sokáig!

Ghyezy Kálmán életrajzánál, miután az már közölve volt lapunkban, a részletek iránt engedékenyebbek lehetünk s csak fejlődésére és közpályájának nevezetes mozzanataira, élete forduló pontjaira szoritkozhatunk. Atyja Ferenc Komárommegye első alispánja, anyja Szentiványi Thekla volt. Kálmán 1808. febr. 12-én született Komáromban. Iskoláit ugyanott s Győrött végezvén, a jogi pályára szentelte magát s 1828-ban, tehát 20 éves korában, már ügyvédi vizsgát tett Pesten, hol — gyakorlatserzés és jogi ismereteinek bővítése végett még két évig maradt. 1830-ban a kir. család ráczkevi urodalmába rendes ügyészszé neveztetett ki, mi a fiatal ügyvédnek akkor sokaktól méltán irigyelt világi szerencse volt. Ő azonban csak egy évig élt azzal, a mit mások szerencsének neveztek; mert nagyobbakra törő s szélesebb látkört kereső lelkű a magán-ügyész-ség nem elégítette ki, s tanulmányainak ép oly kevéssé adott elég táplálékot, mint tett-és becs-vágyának. Lemondott tehát 1831-ben az uradalmi ügyészszégről s Komárommegyébe magán-birtokára vonulván vissza, közjogi és államtudományi tanulmányoknak élt. Két év múlva a megye közbizalma szólította ki magányából, elsőaljegyzővé választván meg, tiszteletbeli főjegyzői címmel s ugyanez évben házasságra lépett Bodorfalvi Baranyay Borbálával, kivel egy derek fiúnak adott léteit, de meg kelle érnie, hogy családi boldogsága mindkét eszközjét, nejét s férfitört ért egyetlen fiát sirba kelle kísérnie. A sziv

GHYEZY KÁLMÁN.

*) Először a Vasárnapi Ujság 1861-ki 48 számában. Szerk.

ELŐSŐ MAGYAR ÁLTALANOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG PESTEN.

I. Tíz-, szállomány- és jéznizlet.

Vagyontkimutatás 1871. évi december 31-én.

Bevétel.		Feltöltés.		Tiszta nyereség	
1. Az 1870. évből áthozott díjtartalmak	3,298,457	300,000	—	3,000,000	—
2. Levonva az 1870. évi viszontbiztosítási díjhozottak	958,238	74	11	292,926	—
3. Marad 1871. évi díjtartalmak-áthozat	2,340,218	300,074	11	2,040,144	—
4. Az 1871. évből 588,618,101 fr. 63 kr. biztosított értékek után tíz-, szállomány- és jéznizleti díjak	4,892,650	—	—	4,892,650	—
5. Az 1870. évből fennmaradt tartalmak függőbe volt károkkért	106,827	—	—	106,827	—
6. Helyőveltem a különböző kamatbevételek	149,344	—	—	149,344	—
7. Értékpapírok után beváltott szelvények	149,344	—	—	149,344	—
8. Visszontbiztosító- és öbrőnkért	1,409,918	—	—	1,409,918	—
9. Tíz-, szállomány- és jéznizletkért a viszontbiztosított részletek levonása után	2,142,707	—	—	2,142,707	—
10. Függőben levő károkkért tartalmakban	147,367	—	—	147,367	—
11. Utalások, tiszteletdíjak, nyomtatványok, postaköltségek, utiköltségek, üzleti alkalmas költségek, tökéletesen leirt kések és iróai felszerelés	729,158	—	—	729,158	—
12. A tartalmak- s segédkönyvek, valamint a külön pénzalapnak 5% kamatozása	48,698	—	—	48,698	—
13. Levonva a megfellelő viszontbiztosítási díjtartalmak-áthozat	4,470,145	—	—	4,470,145	—
14. A folyó koczkatások felszerése a későbbi évekre átvitt díjtartalmak-áthozat	2,870,178	—	—	2,870,178	—
15. Levonva a megfellelő viszontbiztosítási díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
16. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
17. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
18. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
19. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
20. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
21. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
22. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
23. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
24. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
25. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
26. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
27. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
28. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
29. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
30. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
31. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
32. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
33. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
34. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
35. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
36. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
37. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
38. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
39. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
40. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
41. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
42. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
43. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
44. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
45. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
46. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
47. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
48. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
49. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
50. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
51. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
52. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
53. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
54. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
55. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
56. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
57. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
58. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
59. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
60. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
61. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
62. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
63. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
64. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
65. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
66. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
67. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
68. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
69. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
70. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
71. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
72. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
73. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
74. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
75. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
76. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
77. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
78. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
79. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
80. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
81. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
82. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
83. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
84. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
85. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
86. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
87. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
88. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
89. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
90. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
91. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
92. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
93. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
94. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
95. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
96. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
97. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
98. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
99. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
100. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
101. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
102. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
103. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
104. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
105. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
106. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
107. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
108. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
109. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
110. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
111. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
112. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
113. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
114. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
115. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
116. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
117. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
118. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
119. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
120. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
121. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
122. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
123. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
124. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
125. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
126. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
127. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
128. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
129. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
130. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
131. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
132. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
133. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
134. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
135. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
136. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
137. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
138. A tisztviselők nyugdíjalapjának	8,253	—	—	8,253	—
139. A díjtartalmak-áthozat	29,278	—	—	29,278	—
140. Tiszteletdíjak	18,012	—	—	18,012	—
141. A külön pénzalapnak	32,682	—	—	32,682	—
142. A tisztviselők nyugdíjalapjának</					